

Het Huwelijk

Het Huwelijk

(De Conjugio)

Een Posthume Schets

van

EMANUEL SWEDENBORG

Eerste Nederlandsche Vertaling

Colofon

Swedenborg Bibliotheek ©2017

Aanteekening van den Uitgever

Terwijl wij hiermede Swedenborg's posthume werkje *Het Huwelijk* aan den Nederlandschen lezer voorleggen, achten wij het tevens noodig om op te merken, dat deze schetsmatige, in zeer beknopte vorm neergeschreven bijzonderheden over het huwelijk en zijn tegenstellingen, nauwelijks in haar ware beteekenis kunnen worden verstaan, tenzij men vertrouwd is met de algemeene beginselen, zooals die zijn neergelegd in Swedenborg's hoofdwerk over de *Echtelijke Liefde*.

Om hierin eenigszins te voorzien, laten wij, vooral met het oog op hen, die het genoemde boek niet kunnen raadplegen, aan de vertaling van het eigenlijke werk een gedeelte uit de *Apocalypsis Explicata* over den geestelijken zin van het Zesde Gebod voorafgaan.

Naar aanleiding van de aanteekening in nr. 126 hebben wij voorts aan het boekje nog eenige nummers uit de *Memorabilia* toegevoegd.

Inhoud

Uit de Apocalypsis Explicata (nrs. 981-1010)	11
De Geestelijke Zin van het Zesde Gebod	11
Het Huwelijk (De Conjugio)	35
De echtelijke liefde maakt dat de mensch liefde is.	51
Uit de Memorabilia	67
Een en ander over Huwelijk en Echtbreuk [Memorabilia nr. 6110]	67
Het Huwelijk tusschen de Keizerin van Rusland en De La Gardie [Memorabilia 6027, verkort]	80
Bladvulling	
Op welke wijze Meisjes in het Andere Leven en in den Hemel worden opgevoed [Memorabilia 5660-5667]	83
De opvoeding der Kinderen [Memorabilia 5668]	85

Verbeteringen

Door de vriendelijkheid van Prof. dr. Alfred Acton, Bryn Athyn, zijn wij in staat gesteld om eenige belangrijke verbeteringen van den Latijnschen tekst en dus ook van de vertaling aan te brengen.

Blz. 70, regel 1: “ ... werd hij ... van zijn zinnen beroofd, door het zien en ten slotte door het aanraken der naaktheid”; deze vertaling is gegrond op den gedrukten tekst in de uitgave van Tafel, Tübingen 1860: “deprivatus est sensibus suis, nuditatis visu, et tandem tactu”. Bij vergelijking met de phototypie van het manuscript is naderhand gebleken, dat in plaats van het woord “nuditatis” behoort te staan het woord “auditu”. De juiste vertaling luidt dus als volgt: “... werd hij ... van zijn zinnen beroofd, van het gehoor, van het gezicht, en ten slotte van het gevoel”.

Blz. 101, regel 16: “En toch wordt het niet het eeuwige”, in den tekst van Tafel: “Et tamen non fit aeternum”. De phototypie luidt volgens Prof. Acton: “Et tunc non sit aeternum”. Prof. Acton stelt voor dit geheele nummer 17 te vertalen als volgt: “De band moet zijn over en weer, of voorwaarts en achterwaarts: zoo niet, dan is er geen echtelijke liefde,— (de band over en weer bestaat hierin, dat de neiging van de vrouw in het verstand van den man is, en het verstand van den man bij de vrouw), — en dan is het niet eeuwig”.

Blz. 107, regel 16: In plaats van “daar zij haar eigenlijke vorm is” lees “daar zij de eigenlijke vorm daarvan is”. [In een gedeelte der oplage reeds gecorrigeerd].

Blz. 114, regel 3: “...voorts tijdens onvermogen en echtbreuken”, in den tekst van Tafel: “tunc intra impotentiam et adulteria”. De phototypie is uiterst moeilijk te lezen. Prof. Acton stelt voor: “tamen juxta impotentiam, et adulteriorum”, te vertalen: “...de redeneeringen daartegen komen van de zwakken, (maar al naar gelang van hun onvermogen), en van echtbrekers”.

Blz. 117, regel 21: In plaats van “vandaar treden beide terug” lees “vandaar treden beiden terug”.

[In een gedeelte der oplage reeds gecorrigeerd].

Uit de Apocalypsis Explicata (nrs. 981-1010)

De Geestelijke Zin van het Zesde Gebod

Gij zult niet echtbreken.

Wie kan heden ten dage gelooven, dat het behagen in echtbreuk de hel is bij den mensch, en dat het welbehagen in het huwelijk de Hemel bij hem is? Bijgevolg, dat voor zoover de mensch behagen scheidt in het ééne, hij geen behagen kan scheppen in het andere, want voor zooveel de mensch in de hel is, voor even zooveel is hij niet in den Hemel. Wie kan heden gelooven, dat de liefde tot echtbreuk de liefde is, welke ten grondslag ligt aan alle helsche en duivelsche liefden, en dat de kuische huwelijksliefde ten grondslag ligt aan alle hemelsche en Goddelijke liefden? Dienovereenkomstig, dat naarmate de mensch liefde koestert voor echtbreuk, hij elke booze liefde koestert, zoo al niet in handeling, dan toch in toeleg? Anderzijds dat naarmate de mensch de kuische huwelijksliefde heeft, hij elke goede liefde heeft, zoo al niet in handeling, dan toch in streven? Wie kan heden ten dage gelooven, dat hij, die liefde voor echtbreuk koestert, niets van het Woord gelooft, dus ook niets van de Kerk, ja, dat hij in zijn hart God loochent? En omgekeerd, dat hij, die kuische huwelijksliefde koestert, naastenliefde heeft en geloof en ook liefde tot God? Dat bovendien de kuischheid van het huwelijk één uitmaakt met den godsdienst, en dat de wulpschheid van de echtbreuk één uitmaakt met de natuurvergoding? De reden waarom deze dingen heden ten dage niet meer bekend zijn, ligt hierin, dat de kerk aan haar einde gekomen en verwoest is, zoowel wat het goede als wat het ware betreft. En wanneer de kerk tot dezen staat vervallen is, maakt de mensch van de kerk onder den invloed van de hel zichzelf wijs, dat echtbreuk niet iets verfoeilijks en gruwelijks is, en vandaar komt hij ook tot het geloof, dat huwelijk en echtbreuk in wezen niet verschillen, maar alleen met betrekking tot de maatschappelijke orde, terwijl toch daartusschen een verschil is, zoo groot als tusschen Hemel en hel. Dat zulk een verschil daartusschen bestaat, zal in het vervolg duidelijk worden. Vandaar nu komt het, dat in het Woord met Bruiloft en Huwelijk in den geestelijken zin de Hemel en de Kerk bedoeld worden en dat met overspel en hoererij in den geestelijken zin van het Woord de hel en de verwerping van al wat der Kerk is, bedoeld worden.

Daar echtbreuk de hel is bij den mensch en het huwelijk de Hemel bij hem is, zoo volgt daaruit, dat voor zooveel de mensch van echtbreuk houdt, hij

zich van den Hemel verwijdert en dat dus echtbreuk den Hemel toesluit en de hel opent. Dit heeft echtbreuk tengevolge voor zoover men die geoorloofd acht en die als een behagen gevoelt, dat boven het huwelijk uitgaat. Hierdoor komt het dat de mensch, die de echtbreuk bij zichzelf bevestigt, en die pleegt als geoorloofd en met de volle toestemming van zijn wil en een afkeer heeft van het huwelijk, den hemel voor zich sluit, zoozeer dat hij tenslotte niets meer van de Kerk of van het Woord gelooft; hij wordt door en door een zinnelijk mensch en na den dood een helsche geest. Want, gelijk hiervoren reeds gezegd, echtbreuk is de hel en daarom is de echtbreker de vorm daarvan. Aangezien echtbreuk de hel is, zoo sluit de mensch den hemel voor zich af en ontvangt van daar niet den minsten invloed, zoo hij zich niet van echtbreuk onthoudt, dezelve niet schuwt en af keer daarvan heeft als van iets helsch. Hij maakt zichzelf dan later wijs, dat huwelijk en echtbreuk hetzelfde is, maar dat het huwelijk in den staat beschermd moet worden, terwille van de orde en terwille van de opvoeding der kinderen, en dat echtbreuk niet misdadig is, gezien er evengoed kinderen uit geboren worden en de vrouwen er geen nadeel van hebben, daar zij ze kunnen verdragen, en verder omdat de voortplanting van het menschenlijke geslacht erdoor bevorderd wordt. Maar zij weten niet dat zulke drogredenen en dergelijke ten gunste der echtbreuk opstijgen uit de poelen der hel, en dat de wulpsche en dierlijke natuur van den mensch, die hem van de geboorte af eigen is, ze tot zich trekt en met verlustiging uitzuigt als het zwijn den drek. Dat dergelijke drogredenen, die heden ten dage de gemoederen der meesten in de Christelijke wereld beheerschen, uit hellepoelen komen, zal men zien uit hetgeen volgt.

Het huwelijk is de hemel en echtbreuk is de hel; dit kan het beste uit hun oorsprong worden ingezien. De oorsprong van de ware echtelijke liefde is de liefde van den Heer voor de Kerk. Vandaar dat de Heer in het Woord *bruidegom* en *man* wordt genoemd en de Kerk *bruid* en *vrouw*. Krachtens dit huwelijk is de Kerk Kerk, in het groot en in het klein. De Kerk in het klein is de mensch in wien de Kerk is. Hieruit blijkt dat de verbinding van den Heer met den mensch der Kerk de eigenlijke oorsprong is van de ware echtelijke liefde. Maar nu zal ook gezegd worden, hoe deze verbinding er de oorsprong van kan zijn. De verbinding van den Heer met den mensch der Kerk is de verbinding van het goede en het ware; van den Heer is het goede, en bij den mensch is het ware, vandaar de verbinding, welke het hemelsche huwelijk genoemd wordt. Krachtens dit huwelijk bestaat de ware echtelijke liefde tusschen twee echtgenoten, die in zulk een verbinding met den Heer zijn. Hieruit blijkt nu voor het eerst, dat de ware echtelijke liefde van den Heer

alleen komt en bij hen is, die in de verbinding van het goede en het ware zijn uit den Heer. Daar deze verbinding wederkeerig is, wordt zij door den Heer beschreven met de woorden: *Gij zijt in Mij en Ik in u* (Joh. 14 : 20). Deze verbinding of dit huwelijk is aldus van de schepping af ingesteld: de man is geschapen om verstand te zijn van het ware en de vrouw om neiging te zijn tot het goede, bijgevolg de man om het ware te zijn en de vrouw het goede. Wanneer het verstand van het ware bij den man één uitmaakt met de neiging tot het goede bij de vrouw, zoo is er verbinding van beider gemoed tot één. Deze verbinding is een geestelijk huwelijk en daaruit daalt de echtelijke liefde neer; want wanneer beider gemoed zoo verbonden is, dat zij als het ware één gemoed zijn, dan is er liefde tusschen hen. Deze liefde, welke geestelijke huwelijksliefde is, wordt, wanneer zij in het lichaam nederdaalt, natuurlijke huwelijksliefde. Dat het werkelijk zoo is, kan een ieder die wil duidelijk beseffen. Echtgenooten, die elkander innerlijk naar het gemoed onderling en wederkeerig lief hebben, hebben elkander ook naar het lichaam onderling en wederkeerig lief. Het is bekend, dat elke liefde uit de neiging van het gemoed in het lichaam nederdaalt en dat er zonder dezen oorsprong geen enkele liefde bestaat. Daar nu de oorsprong van de echtelijke liefde het huwelijk van het goede en het ware is, welk huwelijk in wezen de hemel is, zoo blijkt duidelijk, dat de oorsprong van de liefde tot echtbreuk het huwelijk van het booze en valsche is, hetgeen in wezen de hel is. De hemel is het huwelijk, want allen, die in de hemelen zijn, zijn in het huwelijk van het goede en het ware, en de hel is de echtbreuk, want allen, die in de hellen zijn, zijn in het huwelijk van het booze en valsche. Hieruit volgt, dat huwelijk en echtbreuk zoo aan elkander tegenovergesteld zijn, als hemel en hel dat zijn.

De mensch is geschapen om geestelijke en hemelsche liefde te zijn en dus het beeld en de gelijkenis Gods. Geestelijke liefde is de liefde voor het ware en deze liefde is het beeld Gods; hemelsche liefde is de liefde voor het goede en deze liefde is de gelijkenis Gods. Elke engel in den derden hemel is een gelijkenis Gods en elke engel in den tweeden hemel is een beeld Gods. De mensch kan niet de liefde worden, die het beeld of de gelijkenis Gods is, dan door het huwelijk van het ware en het goede, want het ware en het goede hebben elkander innig lief en branden van verlangen om zich te vereenigen, dus om één te worden. De oorzaak hiervan is, dat het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware vereenigd van den Heer uitgaan, bijgevolg moeten zij vereenigd zijn in den engel des Hemels en in den mensch der Kerk. Deze vereeniging kan op geen andere wijze plaatsgrijpen dan door het huwelijk van twee tot één gemoed; want, als reeds eerder is gezegd, is de man geschapen

om het verstand van het ware te zijn, dus het ware, en de vrouw is geschapen om de neiging tot het goede te zijn, dus het goede; in hen is derhalve de verbinding van het goede en het ware mogelijk; want de echtelijke liefde, die uit deze verbinding nederdaalt, is het eigenlijke middel voor den mensch om de liefde te worden, welke het beeld of de gelijkenis Gods is. Want twee echtgenooten, die uit den Heer in de echtelijke liefde zijn, beminnen elkander onderling en wederkeerig van harte en dus van binnen uit; vandaar dat, ofschoon zij schijnbaar twee zijn, zij in werkelijkheid toch één zijn; twee zijn zij naar het lichaam, maar één zijn zij naar het leven, hetgeen vergeleken kan worden bij de oogen, die als organen genomen twee zijn, maar één wat het gezicht betreft, evenzoo bij de ooren, die twee zijn als organen genomen, maar één wat het gehoor betreft. Zoo ook zijn armen en beenen als ledematen beschouwd twee, maar één wat het gebruik ervan betreft, de armen zijn één in de handeling en de voeten één in het gaan. Evenzoo is het met de andere paren lichaamsdeelen bij den mensch; ook zij hebben betrekking op het goede en het ware, het orgaan of lid aan de rechterzijde op het goede en dat aan de linkerzijde op het ware. Zoo is het ook met een man en zijne vrouw, tusschen wie er ware echtelijke liefde bestaat: zij zijn twee naar het lichaam, maar één naar het leven. Daarom wordt ook in den hemel van twee echtgenooten niet gesproken als van twee engelen, maar als van één engel. Hieruit blijkt, dat de mensch door het huwelijk een vorm der liefde wordt en hierdoor een vorm des hemels, dat is een beeld en een gelijkenis des Heeren. De mensch wordt geboren in de liefde tot het booze en het valsche en deze liefde is de liefde tot echtbreuk. Zulk een liefde kan niet bekeerd worden tot, noch veranderd worden in geestelijke liefde, die het beeld Gods is, en nog minder in hemelsche liefde, die de gelijkenis Gods is, het zij dan door het huwelijk van het goede en het ware uit den Heer, en niet volkomen dan alleen door het huwelijk van twee harten en twee lichamen. Vandaar blijkt nu duidelijk, hoe het komt dat het huwelijk hemelsch is en echtbreuk helsch; want het huwelijk is het beeld van den hemel en de ware echtelijke liefde het beeld des Heeren, en de echtbreuk is het beeld van de hel en de overspelige liefde het beeld des duivels. Daarom ook verschijnt de echtelijke liefde in de geestelijke wereld in den vorm als van een engel, en de overspelige liefde in den vorm als van een duivel. Bewaar dit in uw hart, lezer, en onderzoek of het waar is, wanneer gij na den dood als mensch - geest leeft, en gij zult zien. Hoe ontwijdend en vandaar hoe afschuwwekkend de echtbreuk is, kan men uit de heiligheid van het huwelijk opmaken. Alle dingen in het menschelijk lichaam, van het hoofd tot de hielen van de voeten, zoowel de inwendige

als de uitwendige, stemmen overeen met de hemelen. Vandaar dat de mensch een hemel is in kleinsten vorm en ook dat de engelen en de geesten in een volmaakt menschelijken vorm zijn, want zij zijn vormen des hemels. Alle deelen bestemd voor de voortplanting, in beide geslachten, bovenal de baarmoeder, stemmen overeen met de gezelschappen van den derden of binnensten hemel. De oorzaak hiervan is dat de ware echtelijke liefde afkomstig is van de liefde des Heeren voor de Kerk en van de liefde tot het goede en ware, welke liefde de liefde is van de engelen van den derden hemel; waarom dan ook de echtelijke liefde, die van daar nederdaalt, gelijk de liefde van dien hemel is: het is de onschuld, en deze is het eigenlijke *zijn* van al het goede in de hemelen. Vandaar zijn de vruchten in de baarmoeder in den staat van vrede en de kinderen na de geboorte in den staat der onschuld, evenzoo hun moeder met betrekking tot hen. Daar er een dergelijke overeenstemming der geslachtsdeelen van beide geslachten bestaat, zoo blijkt duidelijk, dat zij van de schepping af heilig zijn en dat zij dus eenig en alleen bestemd zijn voor de kuische en reine echtelijke liefde en niet mogen ontwijfd worden door de onkuische en onreine overspelige liefde. Hierdoor verkeert de mensch bij zich den hemel in de hel, want gelijk de huwelijksliefde overeenstemt met de liefde van den hoogsten hemel, dat is de liefde voor den Heer uit den Heer, zoo stemt de liefde tot echtbreuk overeen met de liefde van de laagste hel. Dat de huwelijksliefde zoo heilig en zoo hemelsch is, komt omdat zij, van den Heer zelf uitgaande, in het binnenste van den mensch begint, dan alnaar de orde tot in het uiterste van het lichaam nederdaalt en aldus den ganschen mensch met hemelsche liefde vervult en hem met den vorm der Goddelijke liefde bekleedt, en die vorm is de vorm des hemels en het beeld des Heeren, gelijk hierboven reeds gezegd. Daarentegen begint de liefde tot echtbreuk, uitgaande van een wulpschen en onreinen brand, in het uiterste van den mensch en van daar dringt zij tegen de orde in voort naar het innerlijke toe, altijd in het eigen ik van den mensch, dat niet anders dan boos is, en zij bekleedt dit met den vorm der hel en die vorm is het beeld des duivels. Het is hierom dat de mensch, die van echtbreuk houdt en een afkeer koestert tegen het huwelijk, van vorm een duivel is. Daar de geslachtsdeelen bij beide geslachten overeenstemmen met de gezelschappen van den derden hemel, en de liefde der echtgenooten met de liefde tot het goede en ware, daarom stemmen dan ook deze deelen en die liefde overeen met het Woord. De oorzaak hiervan is dat het Woord het Goddelijk Ware is, vereenigd met het Goddelijk Goede, uitgaande van den Heer. Vandaar wordt de Heer het Woord genoemd; vandaar ook is er in elk onderdeel van het Woord het huwelijk van het goede en het ware,

dat is het hemelsche huwelijk. Dat er deze overeenstemming bestaat is een verborgenheid, in de wereld nog onbekend, die mij evenwel is geopenbaard en waarvan ik mij door veel ondervinding heb kunnen overtuigen. Hieruit blijkt ook duidelijk hoe heilig en hemelsch het huwelijk in zichzelf is, en hoe ontwijgend en duivelsch de echtbreuk. Vandaar ook, dat echtbrekers de Goddelijke waarheden en dus het Woord voor niets achten, ja, indien zij spraken naar hun hart, zoo zouden zij de heilige dingen in het Woord lasteren: hetgeen zij ook werkelijk doen wanneer zij geesten zijn geworden na den dood, want alle geesten worden gedwongen om naar hun hart te spreken, zoodat hun innerlijke gedachten openbaar worden.

Alle verlustigingen, die de mensch in de natuurlijke wereld heeft, worden in de geestelijke wereld in overeenstemmingen veranderd, zoo ook de verlustigingen van de huwelijksliefde en die van de liefde tot echtbreuk. De huwelijksliefde wordt in de geestelijke wereld uitgebeeld als een maagd van zulk een schoonheid, dat zij in een ieder, die haar aanschouwt, de gansche heerlijkheid des levens oproept; de liefde tot echtbreuk daarentegen wordt in de geestelijke wereld uitgebeeld door een oud wijf van zulk een leelijkheid, dat zij een ieder, die haar ziet, de koude en den dood van alle heerlijkheid des levens aanjaagt. Vandaar is in de hemelen de schoonheid der engelen naar verhouding der echtelijke liefde bij hen, en in de hellen de leelijkheid der geesten naar verhouding der liefde tot echtbreuk bij hen. In één woord: bij de Engelen van den Hemel is in het gelaat, de gebaren van het lichaam en in de taal het leven, al naar de echtelijke liefde, maar bij de geesten der hel is, al naar de liefde tot de echtbreuk, in de gezichten de dood. De verlustigingen der echtelijke liefde worden in de geestelijke wereld zinnelijk waarneembaar voorgesteld door de welriekende geuren van allerlei soorten vruchten en bloemen. Maar de verlustigingen der liefde tot echtbreuk worden daar zinnelijk waarneembaar voorgesteld door den stank van allerlei soorten drek en rottend vuil. De verlustigingen der liefde tot echtbreuk worden ook werkelijk in dergelijke dingen veranderd, want al de dingen van de echtbreuk zijn geestelijke vuiligheden. Vandaar komt het dat er in de hel van de plaatsen van ontucht stanken opstijgen die braken verwekken.

Hoe heilig het huwelijk op zichzelf, dat wil zeggen van de schepping af is, kan men daaruit zien, dat het de kweekplaats is van het menschelijke geslacht; en daar de Hemel der Engelen uit het menschelijk geslacht genomen is, is het ook de kweekplaats van den Hemel. Bijgevolg bevolkt het huwelijk niet alleen de aarde maar ook de Hemelen. En daar de gansche schepping het menschelijke geslacht en dus den Hemel tot einddoel heeft, alwaar het Goddelijke zelf

woont als in het Zijne en als in Zichzelf, en daar de voortplanting van den mensch volgens de Goddelijke orde is ingesteld door middel van het huwelijk, blijkt duidelijk hoe heilig het huwelijk op zichzelf, dat wil zeggen van de schepping af, is, en hoe heilig het dus moet gehouden worden. Weliswaar kan de aarde door hoererij en echtbreuk evenzeer bevolkt worden als door het huwelijk, maar niet aldus de Hemel, om deze reden dat de hel uit echtbreuk voortkomt, en de Hemel uit het huwelijk. Dat de hel uit echtbreuk voortkomt vindt hierin zijn oorzaak dat de echtbreuk voortspruit uit het huwelijk van het booze en het valsche, waarom de hel in haar ganschen omvang echtbreuk wordt genoemd. Dat de Hemel uit het huwelijk voortkomt vindt hierin zijn oorzaak dat het huwelijk voortspruit uit het huwelijk van het goede en het ware, waarom dan ook de Hemel in zijn ganschen omvang een huwelijk wordt genoemd, zooals reeds hiervoren is aangetoond. Van echtbreuk wordt gesproken wanneer de liefde daartoe, dat is de liefde tot echtbreuk, heerscht, hetzij binnen of buiten den echt; en van huwelijk wordt gesproken wanneer de liefde daartoe, dat is de huwelijksliefde, heerscht. Dat de aarde evenzeer zou kunnen worden bevolkt door hoererij en echtbreuk als door het huwelijk zal in het volgend artikel nader worden toegelicht. Wanneer de voortplanting van het menschelijke geslacht geschiedt door het huwelijk waarin de heilige liefde van het goede en ware van den Heer uit heerscht, dan is het gelijk in de Hemelen alzo ook op aarde, en het koninkrijk des Heeren op aarde stemt overeen met het koninkrijk des Heeren in de Hemelen; de Hemelen toch bestaan uit gezelschappen geordend naar al de verscheidenheden van hemelsche en geestelijke neigingen, en door deze ordening bestaat de vorm des Hemels, welke al de vormen van het heelal verre te boven gaat. Een dergelijke vorm zou op aarde bestaan, zoo de voortplanting daar geschiedde door huwelijken waarin de waarlijk echtelijke liefde heerschte, want elk nieuw geslacht dat uit denzelfden stamvader voortkwam, zou tevens een beeld zijn van een gezelschap des Hemels, in dezelfde menigvuldigheid. De families zouden dan zijn als vruchtbomen van verschillende soorten, waaruit evenzoo vele tuinen zouden voortkomen, elk vrucht gevende naar zijnen aard, tuinen die tezamen genomen den vorm van het hemelsche Paradijs zouden hebben. Maar dit is vergelijkenderwijs gezegd, want “boomen” beteekenen den mensch der Kerk, “tuinen” het inzicht, “vruchten” de goede dingen des levens, en “het Paradijs” den Hemel. Het is mij van den Hemel uit betuigd dat een dergelijke overeenstemming tusschen de families op aarde en de gezelschappen in de Hemelen bestaan heeft bij de Oudsten, uit wie op deze aarde de eerste Kerk was ontstaan, welke door de schrijvers der oudheid ook

wel de Gouden Eeuw werd genoemd, omdat toen de liefde tot den Heer heerschte, wederkeerige liefde, onschuld, vrede, wijsheid, en kuischheid in het huwelijk. En ook is mij van den Hemel uit betuigd dat men toenmaals tot in het diepst van de ziel gruwde van echtbreuk als van eene helsche afgrijselijkheid.

Het is hiervoren al gezegd dat de Hemel uit het huwelijk voortkomt, en de hel uit echtbreuk. Hoe dat moet worden opgevat, zal nu worden gezegd. Het erf booze waarin de mensch wordt geboren, stamt niet van Adam, doordien hij van den boom der kennis heeft gegeten, maar van de ouders door de schending van het goede en de vervalsching van het ware, dus door het huwelijk van het booze en het valsche, dat aan de overspelige liefde ten gronde ligt. De heerschende liefde der ouders deelt zich door overplanting aan het nageslacht mede en wordt deszelfs natuur. Is de liefde der ouders de liefde tot echtbreuk dan is zij ook de liefde van het booze voor het valsche en van het valsche voor het booze. Alle kwaad van den mensch vindt hierin zijn oorsprong, en door het kwaad is de hel bij hem. Hieruit blijkt dat als een gevolg van echtbreuk de hel des menschen deel zal zijn, zoo hij niet door den Heer hervormd wordt door middel van het ware en een leven overeenkomstig het ware; en niemand kan hervormd worden tenzij hij de echtbreuk als iets helsch ontvlucht, en het huwelijk als iets hemelsch lief heeft. Zòd en niet anders wordt het erf booze gebroken en zijn werking in het nageslacht verzwakt. Maar men moet weten dat de mensch, ofschoon hij door zijn geboorte uit een overspelig voorgeslacht een hel is, nochtans niet voor de hel maar voor den Hemel wordt geboren, want er is door den Heer in voorzien, dat geen mensch ter oorzake van het erf booze tot de hel verdoemd wordt, maar alleen voor het booze dat de mensch door zijn eigen leven tot het zijne Leeft gemaakt, hetgeen uitkomt bij kleine kinderen na den dood: zij worden allen door den Heer aangenomen, onder Zijne hoede in den Hemel opgevoed, en behouden. Hieruit blijkt duidelijk dat een ieder mensch, ofschoon een hel door al het met hem geboren booze, niettemin voor den Hemel en niet voor de hel geboren wordt. Evenzoo is het met ieder mensch, ook voor den uit echtbreuk geborene, zoo hij niet zelf een echtbreker wordt. Onder een echtbreker worden is te verstaan: leven in het huwelijk van het booze en valsche, door het booze en valsche te denken uit verlustiging daarin, en het te bedrijven uit liefde daarvoor; een ieder mensch die zoo doet wordt ook een echtbreker. Het is immers een kenmerk der Goddelijke gerechtigheid dat niemand wordt gestraft voor de zonden zijner ouders maar voor zijne eigene. Er is daarom ook door den Heer in voorzien

dat na den dood het erf booze niet terugkeert, maar wel het eigen booze, en hiervoor, als het terugkeert, wordt de mensch dan gestraft.

Er is hierboven gezegd dat tusschen de huwelijksliefde en de liefde tot echtbreuk hetzelfde verschil is als tusschen den Hemel en de hel. Een zelfde verschil heerscht er tusschen de geneugten dezer liefden, want de geneugten ontleenen heel hun wezen aan de liefden waaruit zij voortkomen. De verlustigingen van de liefde tot echtbreuk putten al het hare uit het vermaak om booze dingen uit te werken, aldus te misdrijven; en de verlustigingen der huwelijksliefde putten al het hare uit de vreugde om goede dingen uit te werken, aldus wel te doen. Zoo als derhalve het genoegen voor de boozen is om te misdrijven, zoo is ook het genoegen van hun liefde tot de echtbreuk, want de liefde tot echtbreuk stamt daarvan af. Dat zij hiervan afstamt kan nauwelijks iemand gelooven, maar nochtans is dit haar oorsprong. Hieruit blijkt dus dat de verlustiging van de echtbreuk uit de diepste hel opkomt. Daarentegen is de verlustiging der huwelijksliefde, daar zij voortkomt uit de liefde der verbinding van het goede en het ware, en uit de liefde van wel te doen, een hemelsche verlustiging. Zij daalt ook neder uit den binnensten of derden Hemel, alwaar de liefde tot den Heer uit den Heer heerscht. Hieruit kan men zien dat tusschen deze beide soorten verlustiging hetzelfde verschil bestaat als tusschen den Hemel en de hel. Verwonderlijk is het dan ook hoe men de verlustiging van het huwelijk en de verlustiging van de echtbreuk gelijk kan achten, waar er toch zulk een verschil tusschen beide is als zoojuist aangegeven. Maar dit verschil kan niet onderscheiden noch gevoeld worden dan door hem die in de verlustiging der echtelijke liefde is. Wie in deze verlustiging is, voelt duidelijk dat in de verlustiging van het huwelijk ook niets van onreinheid en onkuischheid schuilt, bijgevolg niets van wulpschheid; en dat er in de verlustiging der echtbreuk niets is wat niet onrein, onkuisch en wulpsch is. Hij voelt dat de onkuischheid uit de laagte opkomt en dat de kuischheid van boven nederdaalt. Maar wie in de verlustiging der echtbreuk is kan dat niet voelen, want hij voelt het helsche als zijn hemel. Hieruit volgt dat de huwelijksliefde tot in de laatste liefdedaad de reinheid zelve en de kuischheid zelve is, en dat de liefde tot echtbreuk in hare handelingen de onreinheid zelve en de onkuischheid zelve is. Aangezien de verlustigingen dezer beide liefden uiterlijk dezelfde schijnen, ofschoon zij innerlijk ten diepste verschillen, want zij zijn elkanders tegenovergestelde, zoo is er door den Heer in voorzien dat de verlustigingen der echtbreuk niet tot den Hemel opstijgen, en dat de verlustigingen van het huwelijk niet in de hel afdalen, maar dat er nochtans een zekere overeenstemming van den Hemel met de

voortbrenging van kinderen in echtbreuk bestaat, daarentegen niet met de verlustiging zelve in de echtbreuk.

Er is gezegd dat de echtelijke liefde, die natuurlijk is, nederdaalt uit de liefde van het goede en het ware, die geestelijk is; vandaar is dit geestelijke in de natuurlijke huwelijksliefde als de oorzaak in het gevolg. Op het huwelijk derhalve van het goede en het ware berust de liefde tot bevruchten, te weten: van het goede door het ware, en van het ware uit het goede. Uit deze liefde daalt de liefde tot voortplanting neder, waarin alle verrukking en alle wellust gelegen is. Anderzijds komt de liefde tot echtbreuk, die natuurlijk is, voort uit de liefde van het booze en het valsche, die geestelijk is. Vandaar is dit geestelijke in de natuurlijke liefde tot echtbreuk, als de oorzaak in het gevolg. Op het huwelijk derhalve van het booze en het valsche, uit de liefde daarvoor, berust de liefde tot bevruchten, te weten: van het booze door het valsche, en van het valsche uit het booze. Uit deze liefde daalt de liefde tot voortplanting in echtbreuk neder, waarin alle verrukking en wellust gelegen is. Dat er in de liefde tot voortplanting alle verrukking en wellust gelegen is, vindt zijn oorzaak hierin, dat, van de schepping af, alle genot, alle welbehagen, alle zaligheid, alle geluk in den ganschen Hemel en in de gansche wereld verbonden is aan het streven, en dus aan de handeling, eene vruchtdragende werking voort te brengen. Deze vreugden nemen in stijgende mate eeuwig toe al naar het goede en het voortreffelijke dier werkingen. Hieruit blijkt van waar deze zoo groote wellust der voortplanting komt, die eiken anderen wellust overtreft. Dat hij alles overtreft is gelegen in de vruchtdragende werking, welke alle andere werkingen te boven gaat, namelijk de voortplanting van het menschelijk geslacht en daarmede van den Hemel. Van daar stammen ook de wellust en de verrukking der echtbreuk, maar daar de voortplanting door echtbreuk overeenstemt met de voortbrenging van het booze door het valsche, en van het valsche uit het booze, verminderen en verzwakken deze wellust en deze verrukking allengs tot zij ten slotte veranderen in afkeer en walging. Aangezien de verlustiging der huwelijksliefde een hemelsche verlustiging is, en de verlustiging der echtbreuk een helsche, gelijk hierboven is aangetoond, zoo volgt vanzelf dat de verlustiging der echtbreuk voortkomt uit een zeker onrein vuur, dat de verlustiging der liefde tot het goede voorgoochelt, zoolang als zij duurt; maar op zichzelf genomen is zij de verlustiging der liefde tot het booze, die in haar wezen de verlustiging is van den haat tegen het goede en het ware. En dit, haar oorsprong zijnde, is er ook geen liefde tusschen een echtbreker en eene echtbrekerster, of dan een liefde als de liefde van den haat, en deze is van dien aard, dat zij wel naar het uiterlijke verbonden kunnen

zijn, maar niet naar het innerlijke. Want uiterlijk is het vuur, maar innerlijk ijzige koude; na korten tijd dooft het vuur dan ook uit en de ijzige koude blijft over, hetzij verbonden met onmacht, hetzij verbonden met walging als van iets vuils. Deze liefde werd mij ook in haar wezen te zien gegeven; zij was van dien aard, dat zij van binnen doodelijke haat was, maar van buiten verscheen zij als een vuur van brandend drek en verrotte en stinkende materie. En al naarmate dit vuur met zijn wellust uitdoofde, verstierf ook allengs het leven van wederkeerig onderhoud en verkeer, en kwam de haat naar buiten, eerst onder den vorm van verachting, daarna van walging, dan van verstooting, ten slotte van vervloeking en mishandeling. En wat verwonderlijk was, hoewel zij tegen elkander met haat vervuld waren, konden zij toch om beurten weer samen paren en dan de verlustiging van den haat voelen als een verlustiging van liefde, en wel door den vleeschelijken prikkel. Het zou niet beschreven noch geloofd kunnen worden welk een wellust in haat en dus in boosdoen er bestaat bij hen die in de hel zijn; boosdoen is de vreugde huns harten, en die vreugde noemen zij hun hemel. Hun verlustiging in boosdoen komt geheel voort uit hun haat en hun wraakzucht jegens het goede en het ware. Door doodelijken en duivelschen haat gedreven woeden zij ook tegen den Hemel, vooral tegen hen die in het geloof zijn ¹⁾ en den Heer aanbidden, want zij branden van begeerte om hen te verdelgen. En daar zij op de lichamen niets vermogen zoeken zij de zielen. Het is dus de verlustiging van den haat die, in het uiterlijke van den mensch tot een vuur geworden en aan het wulpsche vleesch medegedeeld, op dat moment den wellust van de echtbreuk uitmaakt, terwijl de ziel, waarin de haat zich verbergt, zich dan terugtrekt. Dit is de reden waarom de hel een echtbreuk wordt genoemd; daarom ook is een onverbeterlijke echtbreker onbarmhartig, bloeddorstig en wreed. Ziedaar het helsche huwelijk. Daar de echtbreuk vuur is van buiten en koude van binnen, en daar het dus niet het innerlijke is dat het uiterlijke voortbrengt, zooals bij het huwelijk het geval is, maar zij tegen elkander inwerken, vandaar is het dan ook dat de man onmacht voelt als de vrouw de daad wil en nog meer wanneer zij dezelve eischt. Want het innerlijke dat koud is, treedt dan in werking en vloeit uit in het vuur, dat in het uiterlijke is, en dooft het uit en verwerpt het dus als ongeschikt. Hierbij komt dat de begeerte om te verkrachten, welke anders ook dat onreine vuur ontsteekt, dan vergaat.

1 Worcester, New York 1885, leest "qui inde sunt", wij zijn geneigd te lezen "qui in fide sunt"; de photolithographie van het manuscript is onduidelijk.

Er is gezegd dat de liefde tot echtbreuk een uit onreinheid oplaaiend vuur is dat snel uitbrandt en overgaat in koude en in een weezin overeenkomstig den haat. Het tegenovergestelde is met de huwelijksliefde het geval: zij is een vuur ontstoken door de liefde tot het goede en het ware en door de vreugde in weldoen, dus door de liefde tot den Heer en door de naastenliefde. Dit vuur, van hemelschen oorsprong, is vol ontelbare vreugden, zoo vele namelijk als de hemelsche vreugden en zaligheden. Mij is gezegd dat de verrukkingen en de bekoringsen welke in deze liefde besloten zijn en zich beurtelings voordoen, van een veelheid en van een aard zijn als niet kan worden opgesomd noch beschreven. Zij worden ook in eeuwigheid vermenigvuldigd en steeds machtiger. De oorsprong dezer vreugden is hierin gelegen dat de echtgenooten naar het gemoed tot één vereenigd willen worden en dat de Hemel naar een dergelijke vereeniging streeft, door middel van het huwelijk van het goede en het ware van den Heer uit daar aanwezig. Laat ik eenige bijzonderheden over het huwelijk der Engelen in den Hemel mededeelen. Zij zeggen dat hun vermogen onafgebroken voortduurt; dat zij na de daad nimmer eenige uitputting gevoelen, nog minder eenige droefenis, maar levensfrischheid en blijheid van gemoed; dat de echtgenooten vernachten in elkanders schoot daar zij als één geheel geschapen zijn; dat de liefdesuitingen voortdurend vrij uitstroomen zoo dat ze nooit ontbreken wanneer zij willen, want zonder deze zou de liefde zijn als een verstopte bronader van een fontein. De liefdesuiting opent haar en bestendigt haar en bewerkt ook hun verbinding, zoodat zij als tot één vleesch worden, want het leven van den man voegt zich bij het leven van de vrouw en verbindt. Zij zeggen dat de verrukkingen der liefdesuitingen niet in de woorden van eenige taal in de natuurlijke wereld beschreven kunnen worden, noch ook in de gedachte worden voorgesteld, hetzij dan door geestelijke gedachten; maar ook voor deze zijn zij onuitputtelijk. Dit werd mij door de Engelen medegedeeld.

Dat de ware echtelijke liefde zòvele onuitsprekelijke vreugden in zich bevat dat zij alle opsomming en alle woorden te boven gaan, valt ook hieruit op te maken dat deze liefde ten grondslag ligt aan alle hemelsche en geestelijke liefden, omdat het door haar is dat de mensch liefde wordt. Want de echtgenooten beminnen elkander door deze liefde zooals het goede het ware lief heeft en het ware het goede lief heeft, aldus, bij wijze van uitbeelding, zooals de Heer den Hemel lief heeft en de Kerk. Eene dergelijke liefde kan niet bestaan dan door het huwelijk, waarin de man het ware is en zijn vrouw het goede. Wanneer de mensch door het huwelijk zulk eene liefde geworden is, dan is hij ook in de liefde tot den Heer en in de liefde jegens den naaste,

bijgevolg in de liefde tot al het goede en in de liefde tot al het ware. Want uit den mensch als liefde moeten noodzakelijk alle liefden, elke naar haren aard, voortspruiten. Hierom dan ook is de echtelijke liefde de fundamenteele liefde voor alle liefden des Hemels. En daar zij de fundamenteele liefde is voor alle liefden des Hemels, zoo is zij ook de grondslag van alle verlustigingen en vreugden des Hemels, want alle verlustiging en alle vreugde is der liefde. Hieruit volgt dat de hemelsche vreugden naar hare orde en naar haren graad aan de echtelijke liefde haren oorsprong en hare oorzaken ontleenen. Uit de gelukzaligheden van het huwelijk kan men de rampzaligheden van de echtbreuk afleiden. want de liefde tot echtbreuk is de fundamenteele liefde voor alle helsche liefden, die in wezen geen liefden zijn maar haat. Bijgevolg is het de liefde tot echtbreuk waaruit haat van eiken aard voortkomt, zoowel tegen God als tegen den naaste, in het algemeen tegen al het goede en al het ware des Hemels en der Kerk. Vandaar komen haar alle rampzaligheden, want door de echtbreuk wordt de mensch een vorm der hel en door de liefde daarvoor wordt hij een beeld des duivels, zooals reeds eerder is gezegd. Dat door het huwelijk waarin de ware echtelijke liefde heerscht, alle vreugden en alle gelukzaligheden aangroeien tot de vreugden en gelukzaligheden van den binnensten Hemel, en dat de kwellingen en rampzaligheden in een huwelijk waarin de liefde tot echtbreuk heerscht, in verschrikking aangroeien tot de diepste hel toe, kan men zien in het werk over *Hemel en Hel* (nr. 386).

De ware echtelijke liefde komt van den Heer alleen. Zij komt van den Heer alleen omdat zij nederdaalt uit de liefde van den Heer jegens den Hemel en de Kerk, en dus uit de liefde van het goede en het ware. Uit den Heer immers komt het goede en in den Hemel en de Kerk is het ware. Hieruit volgt dat de ware echtelijke liefde in haar binnenste wezen liefde tot den Heer is. Vandaar ook kan niemand in de ware echtelijke liefde zijn, noch in hare bekooring, verlustiging, zaligheid en vreugde, tenzij hij den Heer alleen erkent, te weten, de Drievuldigheid in Hem. Wie zich richt tot den Vader als tot een persoon op zichzelf, of tot den Heiligen Geest als tot een, persoon op zichzelf, en niet tot hen in den Heer, heeft de echtelijke liefde niet. Het waarachtig echtelijke bestaat vooral in den derden Hemel, want daar zijn de Engelen in de liefde tot den Heer, erkennen Hem alleen als God en houden Zijne geboden. Zijne geboden houden beteekent voor hen Hem lief hebben. De geboden des Heeren zijn voor hen het ware, waarin zij Hem ontvangen. Er is verbinding van den Heer met hen, en van hen met den Heer, want zij zijn in den Heer omdat zij in het goede zijn, en de Heer is in hen omdat Hij in het ware is. Dit is het hemelsche huwelijk waaruit de ware echtelijke liefde nederdaalt.

Aangezien de ware echtelijke liefde in haar binnenste wezen liefde tot den Heer uit den Heer is, is zij ook onschuld. Onschuld is den Heer lief hebben als zijn Vader, door Zijne geboden te houden, en door van Hem geleid te willen worden en niet door zichzelf, dus evenals een kind. Daar onschuld deze liefde is, is zij het eigenlijke *zijn* van al het goede, en bijgevolg: voor zooveel de mensch in de echtelijke liefde is, heeft hij den Hemel in zich of is hij in den Hemel, want voor evenzooveel is hij in de onschuld. Daar de ware echtelijke liefde onschuld is, is dan ook het spelen tusschen echtgenooten als het spelen van kinderen onderling, en al raar zij elkander lief hebben is hun spelen, hetgeen men kan opmerken bij alle echtgenooten in de eerste dagen na de bruiloft, wanneer hun liefde de ware echtelijke liefde nabootst. De onschuld der echtelijke liefde wordt in het Woord bedoeld met de “naaktheid” waarover Adam en zijne vrouw zich niet schaamden, en wel omdat er geen wulpschheid en dus geen schaamte tusschen echtgenooten bestaat, zomin als tusschen kinderen wanneer zij naakt voor elkander zijn.

Daar de echtelijke liefde in haar binnenste wezen liefde tot den Heer uit den Heer is, en vandaar ook onschuld, zoo is de echtelijke liefde ook vrede, gelijk als die in de Hemelen bij de Engelen is. Want gelijk onschuld het eigenlijke *zijn* van al het goede is, is vrede het eigenlijke *zijn* van alle vreugde die uit het goede voortspruit, bijgevolg is hij het eigenlijke *zijn* van alle geluk tusschen echtgenooten. Daar nu alle geluk uit liefde voortkomt en de echtelijke liefde de fundamenteele liefde is voor alle liefden des Hemels, zoo woont de eigenlijke vrede bovenal in de echtelijke liefde. Dat vrede de gelukzaligheid van hart en ziel is, ontsproten aan de verbinding van den Heer met den Hemel en de Kerk, en dus ook aan de verbinding van het goede en het ware, wanneer alle verdeeldheid heeft opgehouden en alle strijd van het booze en valsche tegen het goede en ware, kan men hierboven zien in nr. 365 ²). En daar de echtelijke liefde uit deze verbindingen nederdaalt, zoo daalt ook alle vreugde dezer liefde neer uit den hemelschen vrede en ontleent er haar wezen aan. Deze vrede straalt ook in de Hemelen als hemelsche gelukzaligheid uit van het gelaat van echtgenooten die in deze liefde zijn en elkander uit deze liefde aanzien. En een dergelijke hemelsche staat, die de vreugden der liefde innerlijk opwekt en vrede wordt genoemd, kan niet bestaan dan bij hen die in hun binnenste, dus naar het hart zelf, verbonden kunnen worden.

De graad en de aard van des menschen inzicht en wijsheid is evenredig aan den graad en den aard van zijn echtelijke liefde. De reden hiervan is dat

2 Apocalypsis Explicata, 365.

de echtelijke liefde nederdaalt uit de liefde tot het goede en het ware, gelijk een gevolg uit zijn oorzaak, of gelijk het natuurlijke uit zijn geestelijken oorsprong. En uit het huwelijk van het goede en ware hebben ook de Engelen van de drie Hemelen alle inzicht en alle wijsheid. Want inzicht en wijsheid zijn niets anders dan de opname van het licht en de warmte uit den Heer als Zon, te weten: de opname van het Goddelijk Ware verbonden met het Goddelijk Goede, en van het Goddelijk Goede verbonden met het Goddelijk Ware; dus, het is het huwelijk van het goede en het ware uit den Heer. Dat dit zoo is, is duidelijk gebleken bij de Engelen in de Hemelen: zijn zij van hunne echtgenooten gescheiden, dan zijn zij wel is waar in inzicht, maar niet in wijsheid, terwijl wanneer zij met hunne echtgenoten samen zijn zij ook in wijsheid zijn. En wat mij met bewondering vervulde: al naar zij hun gelaat naar hun echtgenooten keeren, zijn zij in den staat van wijsheid, want de verbinding van het goede en het ware geschiedt in de geestelijke wereld door middel van den aanblik, en de vrouw is daar het goede en haar man is daar het ware. Vandaar dat al naar het ware zich naar het goede keert, het ware leven ontvangt. Onder inzicht en wijsheid wordt niet het vernuftig redeneeren over het ware en goede verstaan, maar het vermogen om het ware en het goede te zien en te begrijpen, welk vermogen de mensch van den Heer heeft.

Uit de ware echtelijke liefde spruit de macht en de bescherming voort tegen de hel, dat wil zeggen tegen het booze en valsche, dat uit de hel opstijgt. De reden is dat de mensch door de echtelijke liefde verbonden is met den Heer, en de Heer alleen heeft macht over alle hellen, alsmede dat de mensch door de echtelijke liefde den Hemel en de Kerk in zich heeft. Want gelijk de Heer den Hemel en de Kerk voortdurend beschermt tegen het booze en valsche, dat uit de hel opstijgt, beschermt Hij ook allen die in de ware echtelijke liefde zijn, want bij hen en bij niemand anders is de Hemel en de Kerk. De Hemel immers en de Kerk is het huwelijk van het goede en het ware, waaruit de echtelijke liefde voortkomt, als hierboven reeds gezegd. Vandaar komt het dat de mensch door de echtelijke liefde vrede heeft, en deze is de meest innerlijke vreugde des harten, doordien hij op elke wijze beveiligd is tegen de hel, en beschermd tegen de aanvechtingen van het booze en valsche dat van daar komt.

Wanneer zij, die in de ware echtelijke liefde zijn, na den dood Engelen worden, keeren zij terug tot hun jeugd en jongelingschap. De mannen, hoe ook door ouderdom gebogen, worden weer jongelingen, en de door ouderdom verteerde vrouwen worden weer jonge meisjes. De beide echtgenooten keeren terug tot de bloem en de vreugde dier jaren, toen de echtelijke liefde aanving

met nieuwe vreugden den zin des levens te verhoogen en tot spelen te bezielen ter bevruchting en vermenigvuldiging. De mensch die echtbreuk als zonde heeft geschuwd en in de wereld door den Heer in de echtelijke liefde is ingewijd, komt in dezen staat eerst uiterlijk en daarna meer en meer innerlijk tot in eeuwigheid. Daar de echtgenooten innerlijk steeds meer verjongen, zoo volgt dat de ware echtelijke liefde voortdurend toeneemt, en binnentreedt in hare heerlijkheden en gelukzaligheden, waarin van de schepping der wereld af is voorzien, en deze zijn de heerlijkheden en gelukzaligheden van den binnensten Hemel, ontsprongen aan de liefde des Heeren tot den Hemel en de Kerk, en dus aan de liefde van het goede en het ware onderling, de liefde waaruit in de Hemelen alle geluk voortkomt. Dat de mensch in den Hemel aldus verjongt, komt omdat hij dan het huwelijk van het goede en ware ingaat en het goede vervuld is van het voortdurend streven het ware lief te hebben, en het ware vervuld van het voortdurend streven het goede lief te hebben, en omdat dan de vrouw het goede is in zijn vorm, en de man het ware in zijn vorm. Door dit streven legt de mensch alle stroefheid, somberheid en dorheid van den ouderdom af, en bekleedt zich met het levensfrische, blijde en sappige van de jeugd, waardoor dat streven leeft en tot geluk wordt. Mij is uit den Hemel gezegd, dat zij dan het leven van de liefde hebben, dat niet anders kan beschreven worden, dan dat het het leven van het geluk zelf is. Dat de mensch, die in de wereld in de ware echtelijke liefde leeft, na den dood in het hemelsche huwelijk komt, dat is het huwelijk van het goede en ware, voortgesproten uit het huwelijk van den Heer met de Kerk, blijkt duidelijk hieruit, dat uit de huwelijken in de Hemelen, ofschoon de echtgenooten zich daar op gelijke wijze als op aarde verbinden, geen kinderen geboren worden, maar in plaats van kinderen goedheden en waarheden en dus wijsheid, als reeds eerder is gezegd. Daarom worden onder “baren”, “geboorte”, en “geslachten” in den geestelijken zin van het Woord een geestelijk baren, een geestelijke geboorte, en geestelijke geslachten verstaan, onder “zonen en dochteren” de waarheden en goedheden der Kerk, onder “schoondochters”, “schoonmoeders”, en “schoonvaders” soortgelijks. Hieruit kan men ook duidelijk zien, dat het huwelijk op aarde overeenstemt met het huwelijk in den Hemel, en dat de mensch na den dood in de overeenstemming komt, dat wil zeggen, dat hij van het natuurlijklichamelijke huwelijk overgaat tot het geestelijkhemelsche huwelijk, dat de Hemel zelf is, en de vreugde des Hemels. Uit de echtelijke liefde komt alle schoonheid der Engelen voort, dus bij iederen Engel is de schoonheid al haar deze liefde; want alle Engelen zijn de vormen hunner neigingen, daar het in den Hemel niet geoorloofd is met het gelaat

iets te veinzen wat niet tot de neiging behoort, daar het gelaat der Engelen eene uitbeelding is van hun gemoed. Daar zij nu echtelijke liefde hebben, hebben zij liefde tot den Heer, wederzijdsche liefde, liefde tot het goede en liefde tot het ware, liefde tot de wijsheid, en deze hunne liefden vormen hun gelaat en komen in hunne oogen uit als het vuur des levens, waaraan zich bovendien nog de onschuld en de vrede toevoegen om hun schoonheid te volmaken. Aldus is de vorm der Engelen van den binnensten Hemel, en dit is de waarachtig menschelijke vorm.

Uit hetgeen tot hiertoe werd medegedeeld kan men het goede afleiden dat uit de kuischheid in het huwelijk voortkomt, bijgevolg welke de goede werken der kuischheid zijn, welke de mensch doet die de echtbreuk schuwt als zonde tegen God. De goede werken der kuischheid betreffen òf de echtgenooten zelf, òf hun kinderen en nageslacht, òf de hemelsche gezelschappen. De goede werken der kuischheid welke de echtgenooten zelf betreffen, zijn geestelijke en hemelsche liefden, inzicht en wijsheid, onschuld en vrede, macht over en bescherming tegen de hel en het -booze en valsche daaruit, en menigvuldige vreugden, en geluk tot in eeuwigheid. Dit alles is het deel dergenen die in het kuische huwelijk leven, gelijk hiervoren is gezegd. De goede werken der kuischheid welke de kinderen en het nageslacht betreffen, bestaan daarin dat in de families het erf booze niet zoo veelvuldig en in zulk een omvang overgeplant wordt, want de heerschende liefde der ouders gaat over op de kinderen en somtijds op het verre nageslacht, en wordt hun tot overgeërfde natuur. Deze natuur wordt gebroken en verzacht bij de ouders die de echtbreuk schuwen als iets helsch en het huwelijk als iets hemelsch lief hebben. De goede werken der kuischheid welke de hemelsche gezelschappen betreffen, bestaan hierin dat de kuische huwelijken de verrukking van den Hemel uitmaken, dat zij de kweekplaats van den Hemel zijn, en dat zij het firmament ervan zijn. Verrukking deelen zij aan den Hemel mede door het innerlijk verband dat tusschen hen en den Hemel bestaat, zij zijn de kweekplaats van den Hemel door de voortplanting, en het firmament voor den Hemel door de macht tegen de hel, want in de tegenwoordigheid van de echtelijke liefde worden de duivelsche geesten woedend, uitzinnig, verliezen hun beheersching en storten zich in de diepte.

Uit de opsomming en beschrijving van al het goede dat uit het kuische huwelijk voortkomt, kan men al het booze afleiden dat uit de echtbreuk voortkomt; want dit booze is het tegenovergestelde van dat goede. Zoo zijn, in plaats van geestelijke en hemelsche liefden, welke zij hebben die in het kuische huwelijk leven, helsche en duivelsche liefden het deel dergenen die

in echtbreuk leven. In plaats van inzicht en wijsheid, welke zij bezitten die kuisch leven in het huwelijk, zijn waanzin en dwaasheid het deel dergenen die in echtbreuk leven. In plaats van onschuld en vrede, welke zij hebben die in het kuische huwelijk leven, is arglist het kenmerk en onvrede het deel van hen die in echtbreuk leven. In plaats van macht over en bescherming tegen de hel, welke zij hebben die kuisch in het huwelijk leven, zijn degenen die in echtbreuk leven, zelf demonische asmodeeën en hellen. In plaats van de schoonheid, welke zij bezitten die kuisch leven in het huwelijk, is een monsterachtige leelijkheid, al naar hun aard, het deel van hen die in echtbreuk leven. Hun laatste lot bestaat daarin dat zij door de uiterste onmacht, waarin zij ten slotte vervallen, verstoken zijn van alle vuur en alle licht des levens, en verlaten achterblijven in woestijnen, als de leegte en de verveling van hun eigen leven.

Ware echtelijke liefde kan niet bestaan dan tusschen twee; evenmin als de liefde van den Heer jegens den Hemel, die één is door Hem en in Hem, of jegens de Kerk. die evenals de Hemel door Hem en in Hem ééne is, een verdeelde liefde zou kunnen zijn. Allen in de Hemelen en allen in de Kerk moeten één zijn door wederzijdsche liefde uit liefde tot den Heer. Een Engel in den Hemel en een mensch in de Kerk die niet aldus één uitmaakt met de overige Engelen of menschen, is niet uit den Hemel, noch van de Kerk. Bovendien: in den ganschen Hemel en in de gansche wereld zijn er twee dingen waarop alles betrekking heeft; die twee dingen heeten het goede en het ware. Uit die twee tot één verbonden is alles wat in den Hemel en in de wereld bestaat, ontstaan en blijft het bestaan. Wanneer zij één zijn, dan is het goede in het ware en het ware in het goede, en het ware is van het goede en het goede is van het ware. Aldus erkent het eene het andere in onderling en wederzijdsch verband, en als het actieve zijn reactieve en omgekeerd. Uit dit alomvattende huwelijk komt de echtelijke liefde tusschen man en vrouw. De man is geschapen om verstand te zijn van het ware, en zijn vrouw is geschapen om wil te zijn tot het goede, dus de man om het ware te zijn, en de vrouw het goede, zoodat beiden tezamen het ware en het goede in eenen vorm uitmaken, en deze vorm is een mensch en het beeld Gods. En daar het van de schepping af is ingesteld, dat het ware aan het goede toebehoort en het goede aan het ware, aldus onderling en wederkeerig, zoo kan dus nooit een waarheid bestaan, verbonden aan twee verschillende goedheden. en omgekeerd.. Evenmin kan een verstand bestaan. verbonden met twee verschillende willen, en omgekeerd. Evenmin kan een mensch bestaan, die geestelijk is, verbonden aan twee verschillende kerken. Desgelijks kan een

man ook niet in het binnenste verbonden zijn met twee vrouwen. Verbinding in het binnenste is als die van ziel en hart; de ziel van de vrouw is de man, en het hart van den man is de vrouw. De man deelt zijn ziel mede aan en verbindt haar met de vrouw door de liefdedaad; zijn ziel is in zijn zaad en de vrouw ontvangt haar in haar hart. Vandaar worden de twee één, en dan gaat alles van het eene lichaam tot in de kleinste bijzonderheden, met alles van het andere lichaam eene wederzijdsche betrekking aan. Dit is het waarachtige huwelijk, alleen bestaanbaar tusschen twee. Want van de schepping af is het aldus ingesteld, dat alles van den man, zoowel wat zijn gemoed als wat zijn lichaam betreft, zijn wederhelft vindt in het gemoed en in het lichaam van zijn vrouw, en dat vandaar zelfs de kleinste bijzonderheden van beider wezen in wederzijdsche betrekking tot elkander staan en verbonden willen worden. Op deze verstandhouding en op dit streven berust de echtelijke liefde. Alle dingen van het lichaam, leden, ingewanden en organen genoemd, zijn niets anders dan natuurlijk-lichamelijke vormen welke overeenstemmen met den geestelijken vorm van het gemoed. Vandaar stemmen alle dingen van het lichaam, en elk in het bijzonder, dermate overeen met alle dingen, in het algemeen en in het bijzonder, van het gemoed, dat al wat het gemoed wil en denkt, het lichaam op den eersten wenk terstond uitvoert. Wanneer dus de twee raar het gemoed één uitmaken, dan zijn ook de twee lichamen in aanleg zoo vereenigd, dat zij niet meer twee, maar één vleesch zijn. Één vleesch te willen worden, dat is echtelijke liefde, en het wezen van deze liefde richt zich geheel naar het wezen van dien wil. Het is mij geoorloofd dit te bevestigen door iets wonderlijks dat in de Hemelen bestaat: er zijn daar echtgenooten die in zulk eene echtelijke liefde leven, dat zij beiden één vleesch kunnen zijn, en zij zijn het ook wanneer zij willen. Zij verschijnen dan als één mensch. Ik heb er gezien en heb met hen gesproken, en zij zeiden, dat zij één leven hebben, dat zij zijn als het leven van het goede in het ware, en het leven van het ware in het goede, en dat zij zijn als de paarsgewijze deelen in den mensch: namelijk als de beide hemisferen van de hersenen omgeven door één vlies, als de beide kamers van het hart binnen een gemeenschappelijk omhulsel, en evenzoo de beide kwabben van de longen. Deze deelen, ofschoon twee zijnde, maken nochtans één uit wat het leven en de levenswerking, dat wil zeggen hun functie, betreft. Zij zeiden dat hun leven, aldus verbonden, van den Hemel vol is en dat dit het eigenlijke leven van den Hemel is, met zijne oneindige gelukzaligheden, om deze reden dat de Hemel ook van dien aard is, door het huwelijk van den Heer daarmede, want alle Engelen des Hemels zijn in den Heer en de Heer is in hen. Voorts zeiden zij dat het hun onmogelijk is

met eenige bedoeling aan eene andere echtgenoot of vrouw buiten de hunne te denken, daar zulks zou zijn den Hemel verkeeren in de hel, weshalve ook een Engel zoodra hij maar aan iets dergelijks denkt, uit den Hemel valt. Zij voegden hieraan toe dat natuurlijke geesten zulk eene verbinding als de hunne niet bestaanbaar achten, omdat zij, die geheel natuurlijk zijn, geen huwelijk van geestelijken oorsprong hebben, dat op het goede en ware betrekking heeft, maar een huwelijk van natuurlijke oorsprong. Vandaar bestaat dan ook bij hen geen verbinding van het gemoed, maar alleen verbinding der lichamen uit zinnelijken aandrang des vleesches, want deze zinnelijke begeerte is van de schepping af krachtens eene algemeene wet in elk levend en niet levend wezen neergelegd en dus ingeplant, waardoor alles waarin kracht is, zijns gelijke wil voortbrengen en zijn soort vermenigvuldigen tot in het oneindige en tot in eeuwigheid. Daar de nakomelingen van Jakob, de zonen Israëls genoemd, geheel natuurlijke menschen waren en hunne huwelijken vandaar niet geestelijk maar vleeschelijk waren, daarom werd hun, van wege de hardigheid huns harten, toegestaan meer dan eene vrouw te nemen.

Dat echtbreuk de hel is en bijgevolg een gruwel, kan een ieder beseffen door de gedachte aan de vermenging van verschillend zaad in de baarmoeder van een zelfde vrouw. In des menschen zaad is het innerlijkste van zijn leven verborgen en vandaar de kiem van een nieuw leven, om welke reden het heilig is. Dit nu samenbrengen met het innerlijkste en de kiemen van anderen, zooals geschiedt in echtbreuk, is ontwijding. Vandaar is echtbreuk de hel en wordt de hel in het algemeen een echtbreuk genoemd. Daar uit eene dergelijke vermenging niet anders dan verrotting moet voortkomen, ook van geestelijken oorsprong, zoo volgt dat echtbreuk een gruwel is. Vandaar dat van de plaatsen van ontucht welke in de hel zijn, allerlei stanken opstijgen, en wanneer er het licht van den Hemel binnenvalt, vertoonen zich de overspelige vrouwen en mannen als zwijnen zich wentelend in hun eigen drek; en wat verwonderlijk is, evenals de zwijnen zijn zij in hun element wanneer zij te midden van vuil vertoeven. Doch deze plaatsen van ontucht worden dicht gehouden, want wanneer zij geopend worden, walmt er een stank uit op, die braken verwekt. Anders in het kuische huwelijk, waar het leven van den man zich door het zaad aan het leven van de vrouw toevoegt. Vandaar innerlijkste verbinding, waardoor zij niet meer twee zijn maar één vleesch worden, en hierdoor groeit, al naar hun verbinding, de echtelijke liefde, en daarmede al het goede des Hemels.

Maar men moet weten dat echtbreuk in meer of in mindere mate helsch en gruwelijk is. Echtbreuk welke uit erger kwaad en het valsche daarvan

voortkomt, weegt ook zwaarder, en die uit geringer kwaad en het valsche daarvan, weegt lichter. Want de echtbreuk stemt overeen met de schending van het goede en vandaar de vervalsching van het ware. De schending van het goede is in zichzelf het booze, en de vervalsching van het ware is in zichzelf het valsche. Al naar de overeenstemming daarmede zijn de hellen in groepen en soorten verdeeld: er zijn cadavereuze hellen voor hen die zich verlustigden in het verkrachten van getrouwde vrouwen, drekhellen voor hen die zich verlustigden in het schenden van maagden, walgelijk slijmige hellen voor hen die zich verlustigden in verscheidenheid en afwisseling van hoeren, en vuile hellen voor de overigen; er zijn sodomietische hellen voor hen die in het booze zijn uit de zucht om over anderen te heerschen, uit den puren lust om te heerschen, zonder den minsten lust in nutsbetrachting. Van hen die het geloof van de goede werken afgescheiden hebben, zoo wel in de leer als in het leven, gaat een sfeer van overspel uit als van een zoon met zijn moeder of met de zuster van zijn moeder; van hen die zich alleen voor eigen eer op de studie van het Woord toeleghden en niet voor eenig geestelijk nut, gaat een sfeer van overspel uit als van een vader met zijn schoondochter; van hen die gelooven dat de zonden vergeven worden door het Heilig Avondmaal en niet door een berouwvol leven, gaat een sfeer van overspel uit als van een broeder met zijne zuster; van hen die het Goddelijke gansch en al ontkennen, gaat een sfeer uit van afschuwelijk misdrijf met beesten; en zoo voorts. Dat hunne hellen van dien aard zijn, komt van de overeenstemming met de schending en bezoedeling van het goede en ware.

Kortom, van alle verbinding van het booze en valsche gaat in de geestelijke wereld een sfeer van echtbreuk uit, maar alleen van hen die in valscheden zijn naar de leer en in boosheden naar het leven, niet echter van hen die in valscheden zijn naar de leer, maar in het goede naar het leven, want bij dezen is er geen verbinding van het booze en het valsche, echter wel bij genen. Ook gaat deze sfeer voornamelijk uit van priesters, die valsch hebben onderwezen en slecht geleefd, want deze hebben ook het Woord geschonden en vervalscht. Ook al zijn zij in de wereld geen echtbrekers geweest, zoo gaat er toch een sfeer van echtbreuk van hen uit, maar dan die echtbreuk welke priesterlijke echtbreuk wordt genoemd, die ook van de andere soorten van echtbreuk wordt onderscheiden. Hieruit blijkt dat de oorsprong der echtbreuk in de liefde tot en bijgevolg in de verbinding van het booze en valsche is gelegen.

Dat echtbreuk bij de Christenen minder verafschuwd wordt dan bij de heidenen, minder zelfs dan bij sommige barbaarsche naties, vindt hierin zijn oorzaak, dat er in de Christelijke wereld heden ten dage geen huwelijk

van het goede en ware, maar het huwelijk van het booze en valsche bestaat, want de godsdienst en de leer van het geloof zonder de goede werken is een godsdienst en een leer van het ware afgescheiden van het goede. En het ware afgescheiden van het goede is niet het ware, maar innerlijk beschouwd. het valsche, en het goede afgescheiden van het ware is niet het goede, maar innerlijk beschouwd het booze. Vandaar heerscht in den Christelijken godsdienst de leer van het valsche en het booze, en dit is de bron waaruit de begeerte en de begunstiging der echtbreuk van de hel invloeiën. Hierdoor komt het, dat in de Christelijke wereld echtbreuk geoorloofd wordt geacht en zonder schaamte wordt bedreven; want, zooals hierboven is gezegd: de verbinding van het booze en het valsche is geestelijke echtbreuk, en daaruit ontstaat de natuurlijke echtbreuk op grond van de overeenstemming. Dit is de reden waarom “echtbreuk” en “hoerij” in het Woord de schending van het goede en de vervalsching van het ware beteekenen; daarom ook wordt Babylon in de *Openbaring* “hoer” genoemd, evenzoo Jeruzalem in het Woord van het Oude Testament, en daarom wordt de Joodsche natie door den Heer een “overspelig geslacht” en “uit den vader den duivel” geheeten (zie over deze aanhalingen uit het Woord *Verklaarde Openbaring*, 141).

Wie zich van echtbreuk onthoudt om een andere reden dan dat het zonde is, en tegen God, is niettemin een echtbreker. Bij voorbeeld als iemand er zich van onthoudt uit vrees voor de burgerlijke wet en haar straffen, uit vrees voor het verlies van zijn goeden naam en dus van zijn eer, uit vrees er een ziekte bij op te doen, uit vrees voor huiselijken twist met de echtgenoot en de daardoor verstoorde rust van het leven, uit vrees voor slaag van de bedienden van den beleedigden echtgenoot, uit armoede of uit gierigheid, uit gebrekkigheid, veroorzaakt door misbruik, ouderdom, onvermogen of ziekte, en zelfs als hij er zich van onthoudt om de een of andere natuurlijke of zedelijke Wet en niet tevens ter wille van de Goddelijke wet, — zoo is hij nochtans innerlijk onkuisch en een echtbreker, want hij gelooft niettemin dat echtbreuk geen zonde is, en vandaar verklaart hij haar in zijn geest voor geoorloofd, en aldus begaat hij haar in den geest, zij het dan ook niet in het lichaam. Vandaar komt hij dan ook na den dood, wanneer hij een geest wordt, openlijk er voor uit, en bedrijft haar zonder schaamte. Het werd mij in de geestelijke wereld gegeven maagden te zien, die ontucht als een gruwel hadden beschouwd omdat zij zich richt tegen de Goddelijke wet, en ook maagden die ontucht niet als een gruwel hadden beschouwd, maar er zich nochtans van hadden onthouden wegens de schande, welke de minnaars zou af houden; deze laatstgenoemde maagden zag ik omhuld met een dichte wolk

in haar nederdaling naar de laagte, maar de eerstgenoemde zag ik door een blank licht omschenen, oprijzen naar omhoog.

Tot hier toe over de echtbreuk; nu zal ook gezegd worden wat echtbreuk is. Echtbreuk is alle hoererij welke de echtelijke liefde verwoest. Hoererij van een getrouwd man met de vrouw van een ander, of met een weduwe, of met een maagd, of met een hoer, is echtbreuk, wanneer zij bedreven wordt uit af keer van of tegenzin in het huwelijk. Evenzoo hoererij van een getrouwde vrouw met een getrouwd man of met een vrijgezel, wanneer zij uit een zelfde oorzaak wordt bedreven. Echtbreuk is ook de hoererij van ieder ongetrouwd man met de vrouw van een ander, of van iedere ongetrouwde vrouw met den man van eene andere, want zij verwoest de echtelijke liefde, door hun gemoed van het huwelijk af te keeren naar de echtbreuk toe. De lust in afwisseling, zij het ook met hoeren, is eveneens een lust der echtbreuk, want de lust in afwisseling vernietigt het verlangen naar het huwelijk. De lust in het ontmaagden zonder het huwelijk als doeleinde, is ook een lust der echtbreuk, want zij die hierin hun lust vinden, willen later het huwelijk alleen om het ontmaagden, en, dat eenmaal geschied, walgen zij van het huwelijk. In één woord, alle hoererij die het wezen van het huwelijk verwoest en de huwelijksliefde uitbluscht, is echtbreuk of der echtbreuk, maar hoererij, welke het wezen van het huwelijk niet verwoest en de huwelijksliefde niet uitbluscht, is ontucht welke voortkomt uit een zeker natuur-instinct tot het huwelijk, dat om verschillende redenen nog niet kan gesloten worden.

Het Huwelijk (De Conjugio)

Over de uitbeelding van de echtelijke liefde door de allerschoonste dingen.

1. De ware echtelijke liefde wordt in den Hemel uitgebeeld door verschillende dingen; zij wordt uitgebeeld door diamanten sferen, flonkerend als het ware van robijnen en pyropen, voorts door de schoonste regenbogen en ook door gouden regens, bij den aanblik waarvan de omstanders met zulk een bekoring en zulk een vreugde vervuld worden, dat zij tot in het innerlijkste van hun gemoed er door worden ontroerd. Ik heb de Engelen hooren zeggen, dat, wanneer de echtelijke liefde in de Paradijzen des Hemels aldus werd uitgebeeld, het hen met zulk een vreugde vulde, dat zij het niet anders konden uitdrukken, dan dat het de vreugde zelve was, waaruit, als uit haar oorsprong, alle andere vreugden voortkomen; en van deze vreugde zeiden zij, dat het een pure vreugde van den geest was, zonder de minste opwekking van zinnelijke begeerte, want van dien aard is de echtelijke liefde in haar oorsprong.

2. Daar de ware echtelijke liefde in haar oorsprong de reine vreugde zelve van den geest is, en daar die liefde de grondslag is van alle liefden, en alle schoonheid der Engelen uit liefde voortkomt, — want het is de liefde of de neiging der liefde die een ieder vormt, om welke reden iedere Engel naar zijn gelaat het beeld is van zijn liefde of zijn neiging, — zoo hebben de Engelen in den Hemel al hun schoonheid uit hun echtelijke liefde; want vandaar komt het meest innerlijke leven, dat door alles heen straalt. Er verscheen mij een Engel, die in de reine echtelijke liefde was; hij was uit den derden Hemel; hij was van zulk een schoonheid, dat de omstanders door bewondering vervoerd werden en zeiden, dat het de schoonheid zelve in haar wezen was.

3. Dat de ware echtelijke liefde zulk eene schoonheid en ook zulk eene vreugde is, komt voort uit haar eersten oorsprong, namelijk de verbinding van de Goddelijke liefde des Heeren met Zijne Goddelijke wijsheid, voorts het huwelijk van den Heer met den Hemel en met de Kerk, en vandaar het huwelijk van het goede en ware bij een iegelijk. Over deze bronnen van de ware echtelijke liefde zal op de betrekkelijke plaatsen gesproken worden.

Er is in de ware echtelijke liefde in het geheel geen wulpschheid.

4. Zij die niet weten wat ware echtelijke liefde is, en die niet in deze liefde zijn, kunnen meenen, dat zij niet zonder wulpschheid bestaat, maar toch

Is het verschil zoo groot als tusschen Hemel en hel. Het genot schijnt naar den uiterlijken vorm weliswaar alsof het hetzelfde was, maar al het uiterlijke ontleent zijn hoedanigheid en zijn wezen aan het innerlijke. Het innerlijke van de echtelijke liefde is uit den Heer en vandaar uit den Hemel en uit al het zalige en gelukgevende van den Hemel; maar het innerlijke van de wulpschheid of van echtbreuk is uit den duivel, dus uit de hel en uit al het rampzalige en onheilbrengende van de hel. Al het uiterlijke ontleent zijn wezen aan het innerlijke, en daarom zijn ook het uiterlijke van de echtelijke liefde en het uiterlijke van echtbreuk niet aan elkaar gelijk. Het uiterlijke van de echtelijke liefde is vol van alle vreugden des Hemels, en het genot des Hemels dat in die liefde is, verdrijft al het genot der hel; derhalve zijn die twee soorten van genot in den uiterlijken vorm dank zij hun innerlijk geheel van elkaar verschillend. — De Engelen worden ook uit de sfeer der liefde van twee echtgenooten duidelijk gewaar of er iets van wulpschheid in is, ook de geaardheid daarvan en in welke mate, en in die mate verwijderen zij zich van hen. De reden dat de Engelen zich in die mate verwijderen is deze, dat de wulpschheid van echtbreuk gemeenschap heeft met de hellen, maar de kuischheid van het huwelijk met den Hemel.

De ware echtelijke liefde is de kuischheid zelve.

5. De ongehuwde staat wordt in de Hemelen niet kuischheid genoemd, evenmin wordt een meisje kuisch genoemd, zelfs ook niet een ongehuwde vrouw, zelfs ook niet een maagd, maar een gehuwde vrouw, die echtbreuk verafschuwt, wordt kuisch genoemd; evenzoo een gehuwd man, die echtbreuk verafschuwt, daar het de ware echtelijke liefde is, die in den Hemel kuischheid wordt genoemd.

De echtelijke liefde is de onschuld zelve.

6. Echtgenooten, die in de echtelijke liefde zijn, verschijnen in den Hemel als onschuldigen.

Echtelijke liefde is liefde tot den Heer.

7. Allen die in de ware echtelijke liefde zijn, zijn in de liefde tot den Heer, omdat zij nederdaalt uit het huwelijk van den Heer met de Kerk; vandaar zijn zij die in den derden Hemel zijn, in de ware echtelijke liefde, want zij zijn allen in de liefde tot den Heer. Ware echtelijke liefde kan niet dan door den Heer gegeven worden.

Twee echtgenooten maken in den Hemel ééne Engel uit.

8. Er bestaat namelijk tusschen twee echtgenooten in den Hemel eene dergelijke verbinding als in ieder mensch tusschen den wil en het verstand, of tusschen het goede van den wil en het ware van het verstand, omdat de vrouw van nature neiging is, welke tot den wil behoort, en de man van nature denken, dat tot het verstand behoort. — Meer over deze dingen in het werk over *Hemel en Hel*.

Over hen die in het huwelijk zinnelijken lust, gelijk bij echtbreuk, ten doel hebben.

9. Er verschenen mij als in een soort van keuken, waarin een donkere haard was, zonder vuur, vrouwen met messen in de hand, waarmede zij als het ware kinderen zochten te vermoorden; zij waren arglistig, sluw en boosaardig, allen hoeren, die heimelijk mannen van alle kanten naar zich toelokten. Toen deze door de Engelen onderzocht werden, verschenen zij gelijk ingewanden in twee kluwens, waarvan de eene vies bloederig, de andere afschuwelijk geel was; aldus werden hare vleeschelijke lusten uitgebeeld, toen zij door de Engelen onderzocht werden. Het waren allen zulke vrouwen, die een huwelijk aangaan, alleen terwille van overspel met anderen, omdat zij dan geen schande te vreezen hebben wegens een onwettige bevalling, die zij aan den echtgenoot toeschrijven. Haar lot is allerverschrikkelijkst: alles is daar smerig; zij wonen in holen en om hare afzigtelijkheid en mismaaktheid vreezen zij gezien te worden; ook kunnen zij een echtbreker niet meer aanlokken, omdat zij mismakkt zijn en een vieze lucht verspreiden. — Mannen evenwel, die overspel tot doel van het huwelijk hadden, en daarna met overspelige vrouwen leefden, krijgen zulk een afkeer van hun eigen vrouw, dat zij van haar wegluchten. Zij worden ten slotte impotent, en in den omgang met gehuwde vrouwen verliezen zij het leven van het denken en spreken, vooral in den omgang met hun eigen vrouw.

Over muizen.

10. Wulpsche gehuwde en ook ongehuwde vrouwen, die ontucht niets achtten, bewonen twee oorden; sommigen in de westelijke streek meer aan de voorzijde, sommigen meer aan de achterzijde. Daar zijn al diegenen, die zich bij mannen door gehuichelde gevoelens wisten in te dringen, waardoor zij de wulpsche liefde van een of anderen man verwierven, terwijl zij er niets om gaven of het goede dan wel slechte gevoelens waren. Diegenen, die aan de voorzijde wonen, waren arglistig en sluw en van dien aard, dat zij konden

zien van welken inborst, welk gemoed, welke neiging en begeerte de mannen waren, die zij wilden aanlokken, voornamelijk om een man van zijn bezit te berooven en met dat al om weelderig te kunnen leven. Zij wonen daar in holen, waarin alles vunzig is, en de plaatsen, waar zij wonen, stinken zooals de kwalijk riekende lucht waar muizen zijn. Zij verschijnen ook, wanneer zij door de Engelen gezien worden, als groote muizen. Ik heb sommigen die in hare holen geweest waren, hooren zeggen, dat het er naar muizen stinkt en dat hare oorden vunzig en smerig zijn, maar dat zij zichzelf door fantasieën mooi weten te maken en ook de plaatsen te versieren met verschillende voorwerpen; dit evenwel slechts gedurende eenige oogenblikken, want zoodra de fantasie ophoudt, houdt de schijn op, en dan is alles smerig. Er wordt ook gezegd dat zij in deze vieze en vuile dingen behagen scheppen, des te meer, al naar mate zij er dieper in zijn. Dat zij er behagen in scheppen komt van de overeenstemming [van dergelijke dingen] met zulk een leven. Zij werden ook vaak door mij gezien, ook wanneer zij zich door fantasieën hadden mooi gemaakt, (zij verschenen toen met prachtige kleeven en met bekoorlijk gelaat), maar zoodra het fantastisch denken van haar werd weggenomen, hetgeen geschiedt door een goeden geest of door een Engel, zoo verschijnen zij mismaakt, volkomen als duivelinnen, sommigen zwart, sommigen akelig vlamrood, sommigen als lijken; — en ook werden er vaak door mij gezien als groote muizen met lange staarten; hare begeerten deden zich aldus voor. — Wat verwonderlijk is, er zijn zekere geesten van beiderlei kunne, die naar de verschijning van hunne hartstochten als katten gezien worden, en die muizen vreezen hen, zooals de muizen op aarde de katten vreezen. Diegenen verschijnen als katten, die niets om godsdienstige dingen gaven, behalve dat zij die aanhoorden, doch er niets uit opnamen. — Ik zag dat in hare holen vrouwen van aanzien waren, ja zelfs echtgencoten van mannen uit den eersten adel; maar allen worden daar gedwongen tot zwaren arbeid, en geen van haar kan er uitgaan, en ook mogen zij niet worden uitgelaten, omdat zij listiger zijn dan de overige geesten en zich heimelijk in de neigingen der mannen indringen en hun gemoed meesleepen; hierin zijn zij vaardiger dan alle anderen; zij zijn zoo goed opgesloten, dat zij ten slotte ook niet een vinger durven uit te steken.

II. Zij evenwel, die meer naar onderen wonen in de westelijke streek, zijn ook van dien aard, en in grooter aantal. Het zijn ongehewden die zich aan hoererij hadden overgegeven en haar geheele leven in ontucht hebben doorgebracht; er is daar ook een dergelijke lucht van muizen, maar niet zóó kwalijkkriekend, en zij verschijnen ook als muizen, maar kleiner. De holen waarin zij zijn,

lijken gekronkeld en onderaardsch, het eene hol onder het andere; er is daar een ontzaglijke menigte.

12. Ik heb gezien hoe de grootere muizen, wanneer een predikant tot haar komt, dan door fantasie een psalmboek in de hand houden en kijken naar bepaalde vrouwen, van wie zij aflezen wat zij moeten antwoorden en zij antwoorden dan als uit zichzelf; dit uit sluwheid, en dan veinzen zij vroomheid, daar zij toch in het geheel geen vroomheid hebben. Zoo bedriegen zij de predikanten; maar dit doen zij in de poorten, doch binnen in de hollen antwoorden zij niets, omdat zij niet naar die vrouwen kunnen kijken, aan wie zij de antwoorden kunnen ontleenen.

Verschillende dingen over huwelijk en echtbreuk.

13. (1.) De Hemel is het huwelijk en echtbreuk is de hel.

14. (2.) Het huwelijk daalt neder uit het huwelijk van het goede en het ware, echtbreuk daarentegen uit het huwelijk van het booze en het valsche.

15. (3.) Om deze reden bestaat er priesterlijke echtbreuk, die in den uiterlijken vorm gelijk is [vgl. blz. 39].

16. (4.) In den Hemel wordt de echtbreuk verafschuwd, en daarom wordt de Hemel voor echtbrekers gesloten, en de hel wordt wijd geopend, al naar het wezen en den graad van de echtbreuk.

17. (5.) De mensch ontvangt door de echtelijke liefde den vorm der liefde in het gemoed en van daar in het lichaam, dus den vorm des Hemels; — en de mensch ontvangt door echtbreuk den vorm der echtbreuk, dus den vorm der hel.

18. (6.) De echtelijke liefde is de grondslag van alle hemelsche liefden, en zij is het beeld van den Hemel, dus van den Heer.

19. (7.) De hemelsche vreugde is gegrond op de echtelijke liefde.

20. (8.) Vandaar zijn de hemelsche vreugden die de Engelen alleen maar uit deze bron hebben, ontelbaar, en nauwelijks één van die ontelbare vreugden is in de wereld bekend, omdat daar heden ten dage de echtbreuk heerscht; ook als een gevolg van het valsche der leer; maar aan de Oudsten waren zij ten deele bekend.

21. (9.) De wijsheid der Engelen groeit door het huwelijk en dit neemt bij hen de plaats in van de voortplanting; hierom is het bij hen een voortplanting der wijsheid. Vandaar beteekenen dochteren, zonen, en vader, moeder, in het Woord dingen die behooren tot het goede en het ware, dus dingen die behooren ton de wijsheid. Plaatsen uit het Woord kunnen hier worden aangehaald.

- 22.** (10.) Door echbreuk groeit alle onverstand, en domheid in geestelijke dingen, want echtbreuk is het huwelijk van het valsche en booze. Dat de vervalsching en schending van het ware en goede van het Woord aldaar wordt aangeduid door *hoererij*, kan worden bewezen uit het Woord.
- 23.** (11.) De echtgenootte lief te hebben is het goede doen voor het aangezicht des Heeren, want dit is de kuisheid zelve. Ook wordt de Kerk zelve maagd en dochter genoemd, zooals dochter en maagd van Zion en Jeruzalem; plaatsen kunnen worden aangehaald.
- 24.** (12.) De echtelijke liefde heeft gemeenschap met de Hemelen, en de voortplantingsorganen hebben overeenstemming met den derden Hemel; vooral de baarmoeder; over deze overeenstemming zal gesproken worden. — Ook de bijwoning uit echtelijke liefde heeft gemeenschap.
- 25.** (13.) Deze liefde ontstaat alleen door den invloed van den Heer door den derden Hemel.
- 26.** (13a.) De derde Hemel is het echtelijke van den Hemel; daarom is het huwelijk in den Hemel allerheiligst, en echtbreuk wordt als ontwijding beschouwd.
- 27.** (14.) Welke handelingen echtbreuk zijn; zij zullen worden opgenoemd.
- 28.** (15.) De echtelijke liefde neemt toe in vermogen en invloed in eeuwigheid, totdat zij een liefde wordt in haar volle vermogen en invloed; van daar komt het leven van hun gemoed. Maar bij den echtbreker neemt het vermogen en de invloed der liefde gaandeweg af, totdat het onvermogen en botheid wordt, en er nauwelijks eenig leven is.
- 29.** (16.) Niemand kan in de echtelijke liefde zijn, tenzij hij geestelijk is door den strijd tegen het booze en het valsche daaruit, en tenzij hij den Heer erkent, Zijne Goddelijkheid.
- 30.** (17.) De vrouw en haar man zijn naar hun geest verbonden als één vleesch, — “dat is mijn been en mijn vleesch” zooals Adam zeide.
- 31.** (18.) De echtelijke liefde verbindt onophoudelijk, opdat zij [één vleesch] zullen worden.
- 32.** (19.) De echtelijke liefde hangt af van de vrouw, en dienovereenkomstig is de liefde van den man in wederkeerigheid, en de liefde van de vrouw hangt niet af van de liefde van den man; de oorzaak hiervan is, dat evenals de wil het verstand in werking zet, het goede het ware in werking zet. Daarom wordt er gezegd, dat de man zijne vrouw aankleven zal. Het is andersom bij hen, die niet in de echtelijke liefde zijn.
- 33.** (20.) De vrouw wenscht te denken en te willen wat haar man denkt en wil, en de man wat zijn vrouw, en daar beiden dit wenschen, worden beiden door

den Heer als één mensch geleid, en de twee zijn één Engel. Want wanneer de wil en het verstand niet aan een van beiden zelf, doch aan den ander toebehoort, dus onderling en wederkeerig, zoo kan het niet anders, dan dat zij door den Heer als één mensch geleid worden.

34. (21.) Het erf booze wordt door echtbreuk voortdurend kwaadaardiger, als een gevolg van de overspelige praktijken, die men geoorloofd acht.

35. (22.) Dat echtbreuk allervuilst is, kan alleen hieruit blijken, dat het zaad van den man zich naar zijn geestelijk, en ook naar zijn innerlijk natuurlijk wezen aan het lichaam van de vrouw toevoegt. Want het leven van den man is daarin, en wat kan er dan anders uit voortkomen, dan viezigheid en innerlijke verrotting, wanneer het leven van verscheidene mannen tegelijk binnendringt.

36. (23.) Een voorbeeld, hoe iemand zulk een walging en afkeer van zijn vrouw gekregen heeft, dat hij haar niet meer zien kon, alleen als hij maar twijfelde aan God en aan het Woord; het was een priester, i . . .

37. (24.) Dat de echtelijke liefde zulk eene liefde is, dat zij die daarin zijn, zulk eene vreugde en zulk eene wijsheid hebben, dat de Hemel daarin is, dat iemand dienoverkomstig mensch is, is door de Engelen des Hemels met luider stemme bevestigd. — Daarna zagen zij neer naar de hel en zeiden, dat daar alle vuilheid is, en dat vooral echtbrekers en echtbreeksters daar verschijnen als zwijnen en varkens, en zich evenals zwijnen en varkens verlustigen in drek; en zij zeiden, dat een er van zich zoo zeer in drek verlustigde, dat hij het eten wilde. Hierbij hoort ook het verhaal van den profeet. aan wien bevolen werd, zich een koek te maken van uitwerpselen [Ezech. 4 : 12].

38. (25.) Door de echtelijke liefde wordt het innerlijke van het gemoed geopend, omdat er een invloed in die liefde is van den Heer door den derden Hemel; hierdoor wordt de mensch ontvankelijk voor alle hemelsche liefden en ook voor de waarheden. —

39. (26.) In de echtelijke liefde ligt het meest innerlijke wezen van het geweten.

Gesprek met Engelen over de echtelijke liefde.

40. Ik heb met Engelen over de echtelijke liefde gesproken en zij zeiden, dat het de meest innerlijke van alle liefden is, en van dien aard, dat de eene echtgenoot in zijn gemoed en in zijn geest den anderen ziet, zóó dat zijn geestelijk beeld daar is, en dat aldus de eene echtgenoot den anderen als het ware in zich heeft, en dat dit samenwoning is in den geestelijken zin. Dit werd ook uitgebeeld door voorstellingen, welke den Engelen eigen zijn en die niet kunnen worden uitgedrukt. Vandaar is hun verbinding voor hen zoo heerlijk.

Er is voor één man ééne vrouw bestemd.

41. In de Christelijke wereld, waar de innerlijke dingen der Kerk geopenbaard zijn, en waar de Heer vereerd wordt, en waar men weet, dat de Hemel en de Kerk van Hem is, en dat de Kerk met Hem verbonden is, gelijk een vrouw met haar man, en dat er slechts één Kerk is, en dat er bij hen, die tot die Kerk behooren, een verbinding van het goede en het ware zal zijn, is het niet geoorloofd meer dan eene vrouw te nemen, want dit zou een verderven zijn van het geestelijke, dat in het huwelijk zal zijn of kan zijn. Indien daarom een Christelijk man meer dan één vrouw nam, zoo zou dat zijn alsof hij twee kerken in zich had, en ook alsof het ware zijn wezen zou ontleenen aan twee soorten van goed, en een huwelijk van het ware met twee soorten van goed is niet bestaanbaar. Want het goede is het *zijn* van het ware, en het *zijn* of het wezen van één ware uit twee soorten van goed bestaat niet. Vandaar komt het dat ware echtelijke liefde van één man met meer dan ééne vrouw geenszins kan bestaan, want anders zou er wulpschheid binnensluipen. Bovendien kan die liefde niet worden verdeeld, omdat zij berust op de neiging van den wil van den een, in harmonie met de gedachte van het verstand van den ander, en deze eensgezindheid en samenwoning, die het wezen van de echtelijke liefde uitmaakt, kan niet bestaan met meer dan eene vrouw. In één woord, bij genen bestaat de Christelijke Kerk niet; en daarom gaat, wanneer een Engel in den Hemel alleen maar denkt aan meer dan eene vrouw, het hemelsche en hetgeen het wezen van een Engel uitmaakt, de vreugde zoowel als de wijsheid in hem, te gronde, en hij valt uit den Hemel.

42. Er werden onder de Christenen sommigen gezien, die zich in veelwijverij bevestigd hadden; er waren ettelijke duizenden in één gezelschap. Want wie met betrekking tot de liefde overeenkomen, vormen één gezelschap, en de echtelijke liefde is de liefde, die aan alle overige liefden ten gronde ligt. Toen nu het Laatste Oordeel geschiedde, verscheen die streek als door de hel verzwolgen, en er werd daarna gezegd, dat zij niets wisten omtrent hunne geslachtsorganen, net alsof zij die niet hadden. Er werd gezegd, dat zij zichzelf uit het Judaïsme van het Oude Testament daarin bevestigd hadden, omdat het hun toen geoorloofd was om meer dan eene vrouw te hebben, en omdat het in het Mohammedanisme overal geoorloofd is. Dat het aan de Joden geoorloofd was, kwam, omdat de Joden uiterlijke menschen waren, innerlijk afgodendienaars, bij wie de innerlijke dingen van de Kerk niet aanwezig noch geopenbaard waren; om welke reden zij den Heer ook niet erkenden. Waarom het bij de Mohammedanen geoorloofd is, zal hieronder worden gezegd.

43. In één woord, verscheidene vrouwen en één man kunnen samen niet één vleesch worden, dat wil zeggen, één gemoed, dat uit wil en verstand bestaat, zoodat het huwelijk de verhuwing daarvan en dus het eigenlijke bestaan van dat gemoed bewerkt. Want alle dingen in het heelal hebben betrekking op het huwelijk van het goede en het ware, dus op het huwelijk, willen zij iets zijn en willen zij iets voortbrengen; en het huwelijk zelf, in zijn eigenlijken vorm en in zijn eigenlijke wezen, komt in den mensch met zijne wederhelft tot stand. Evenzoo in den Engel.

Veelwijverij bij de Mohammedanen.

44. Ik heb met Mohammedanen over het geestelijke huwelijk gesproken, namelijk dat het het huwelijk van het goede en van het ware is, en dat het goede het ware lief heeft en het ware het goede, gelijk twee echtgenooten, en dat zij willen verbonden worden, en dat zij goedheden en waarheden willen verwekken, als waren het dochteren en zonen, en dus als het ware families willen voortbrengen. Dit begrepen zij goed, en ook dat de echtelijke liefde uit dien geestelijken oorsprong nederdaalt, en dat al het geestelijke bij den mensch, wanneer het in het natuurlijke nederdaalt, een verandering ondergaat, zoodat het nauwelijks erkend kan worden; het wordt alleen door de overeenstemmingen erkend. Hieruit blijkt, dat zij, daar hun door hun godsdienst verscheidene vrouwen zijn toegestaan, niet de ware echtelijke liefde kunnen hebben. En er werd gezegd, dat hun verscheidene vrouwen zijn toegestaan of veelwijverij geoorloofd is, omdat zij in warme landstreken wonen, terwijl het aan degenen, die in koude landstreken wonen, niet veroorloofd is. Want als een gevolg daarvan branden zij van wellustigen gloed, en indien hun niet veelwijverij was toegestaan, zouden velen van hen zich nog [meer] aan overspel overgeven dan de Europeanen, en zouden dus tegen hun godsdienstige gezindheid handelen, en handelen tegen zijn godsdienstige gezindheid beteekent het heilige ontwijden. Er werd voorts getoond, dat hun huwelijksliefde geheel wulpsch is, dus niet geestelijk, en dat zij niet geestelijk kan worden, tenzij zij den Heer erkennen.

45. Hun lot in het andere leven is aldus: eerst nemen zij daar, zooals in de wereld, verscheidene vrouwen, maar geen bijzitten. Daar echter in de geestelijke wereld een verbinding van het gemoed plaats heeft, en geesten van verschillend gemoed niet samen kunnen zijn, maar vanzelf uit elkaar gaan, en de man tenslotte verbonden wordt met eene vrouw van gelijken gemoedsaard, zoo scheiden zij zich geleidelijk van hunne vrouwen af, en worden tenslotte verbonden met ééne vrouw, met wie hun gemoed overeenkomt. Daarentegen

worden zij die in veelwijverij volharden, na verloop van tijd zoo zwak en zoo onmachtig, dat zij van het huwelijk walgen, want dit brengt de wulpschheid met zich mede.

46. Diegenen onder hen, die in hunnen Hemel zijn, hebben slechts ééne vrouw; de veelwijverij hebben zij verworpen. De Mohammedaansche Hemel is trouwens van den Christelijken Hemel afgescheiden, maar zij die, zooals met velen het geval is, tenslotte den Heer erkennen, als één zijnde met den Vader, worden afgescheiden, en in Hemelen verzameld, die met de Christelijke Hemelen gemeenschap hebben; en dezen hebben echtelijke liefde.

47. Zij hoorden de echtelijke liefde door de Engelen beschrijven wat haar heerlijkheid en haar bekoringen betreft, en dat zij tot in eeuwigheid blijft bestaan, met een onbegrensde verscheidenheid van heerlijkheden en bekoringen, en zij verwonderden zich; vandaar namen velen van hen het geloof in den Heer aan en werden bij de Engelen van den Christelijken Hemel gebracht, en onderwezen aangaande den Heer en in de leer over de liefde tot en het geloof in Hem.

De staat der echtgenooten na den dood.

48. Bijna een ieder die in de wereld getrouwd is geweest, komt na den dood samen met zijn vrouw, indien zij het eerst gestorven is, of hij wacht op haar. Wanneer zij samenkomen, onderzoeken zij elkander over en weer, van welke wederzijdsche neiging zij waren; en indien er geen wederzijdsche neiging tusschen hen bestond, gaan zij vanzelf uit elkaar; want twee neigingen en gedachten van ongelijken aard kunnen niet met elkander vereenigd worden; want er bestaat een mededeeling van alle neigingen en dus van alle gedachten, en indien er geen harmonie is, slaat er een geweldige bezwaardheid neer, gevolgd door een benauwde ademhaling en als het ware een ontstemd hijgen, totdat het niet anders kan of zij worden gescheiden, en dan worden zij verbonden met anderen naar overeenkomstigen aard.

49. Zij die in den ongehuwden staat geleefd hebben, leven ook na den dood lang in ongehuwden staat; maar indien zij in de wereld naar het huwelijk verlangden, treden ook zij ten slotte in het huwelijk.

50. Zij die hun echtgenoot niet kunnen afwachten, hetzij een man of een vrouw, worden middelerwijl met iemand anders van gelijken aard verbonden, maar dan wordt hun de gewaarwording gegeven, dat het dezelfde echtgenoot is, dien zij in de wereld hadden. Wanneer echter de echtgenoot daar zelf komt, wordt dit ontbonden, omdat er geen verloving en geen huwelijksplechtigheden

waren; want dan erkennen zij hem duidelijk uit de samenwoning in de wereld, en wie wil, blijft met zijn echtgenoot samen, zooals reeds eerder is gezegd.

51. In alle huwelijken van de Engelen des Hemels wordt door den Heer voorzien, die alleen de gelijkgeaardheid van het gemoed kent, die tot in eeuwigheid moet duren; en dan erkennen de echtgenooten elkander op het eerste gezicht, dat zij het zijn, want de gelijkgeaardheid van het gemoed verbindt.

52. In de hel echter zijn er geen huwelijken, maar daar heerscht de echtbreuk. In de helsche gezelschappen aldaar zijn de mannen gescheiden van de vrouwen, en wanneer zij zich voornemen met hun vrouw te spreken, naar de gewoonte die zij in de wereld hadden aangenomen, zoo gaat de man naar de vrouwen, en hij wordt dan in de meening gelaten, dat deze of gene zijn vrouw is, waarmede hij zich dan verbindt; maar deze meening verandert ieder oogenblik, hetgeen er ook niet op aan komt, want in de hel is geen huwelijk, maar echtbreuk.

Vrouwen, die naar den uiterlijken vorm zedig en kuisch leven, doch wulpsch denken.

53. Er werden uit de verte vrouwen gezien, van wie er gezegd werd, dat zij in de wereld als maagden leefden, en den echtelijken staat ter wille van de kuischheid meden, want zij zeiden dat de echtelijke staat in zichzelf onkuisch was, en zij vergeleken dien met geoorloofde hoererie. Er werd gezegd, dat ook velen van haar uit kloosters waren en de gelofte der kuischheid hadden afgelegd ter wille van den hemel of het eeuwige heil. Uit de verte verschenen zij naakt, omdat kuischheid en onschuld in de geestelijke wereld worden uitgebeeld door naaktheid, die ook een leven aanduidt, dat onberispelijk is en vrij van hoererie. Maar er werd opgemerkt, dat zij na den dood in de verte in het verborgene met overspelige mannen te doen hadden, terwijl zij er zich op sluwe wijze voor wachtten, gezien te worden; maar wanneer zij openlijk aangetast worden, rukken zij zich hoonend los en nemen de vlucht. Toen werd de drift der mannen waargenomen, die haar tot vrouw begeerden, daar zij dachten, dat zij kuisch en boven anderen in onschuld waren. Er werd gezegd dat zij buitengewoon obscene waren en zich verlustigden in godvergeten ontucht; het waren vrouwen, die in zichzelf op de meest ontuchtige wijze hadden gedacht.

54. Er werd van haar gezegd, dat zij na verloop van tijd zulk een afkeer van het huwelijk krijgen, dat het niet erger kon, en dat de echtelijke liefde te gronde gaat, en dat zij walgingwekkend worden, en dit, nadat zij gedurende

langen tijd vuile hoeren zijn geweest, die alle schaamtegevoel verworpen hebben. Want wanneer het uitwendige is weggenomen, treedt het inwendige in werking, en het inwendige van haar zonder het uitwendige, is dan zonder eenigen band uit schaamtegevoel.

55. Dergelijke vrouwen, die uitwendige heiligheid geveinsd, en zich ook aan een vroom leven gewijd hebben, en dus godsdienstig waren, verschijnen ten slotte als beenige geraamten, omdat zij profaan worden en overspel met haar minnaars vermengd hebben met heiligheid, met profanatie tot gevolg.

Het willen heerschen in het huwelijk neemt de echtelijke liefde weg. — De Hollandsche vrouwen.

56. Wat heerszucht in het huwelijk betreft, valt te zeggen, dat zij alle ware echtelijke liefde wegneemt, omdat de echtelijke liefde van dien aard is, dat de een wil denken en willen zoo als de ander, en dus onderling en wederkeerig, dus dat geen van beiden heerscht, doch de Heer; vandaar komt de zaligheid der echtelijke liefde.

57. Er wordt in de gezelschappen aldaar voor gezorgd, dat de vrouwen niet over de mannen zullen heerschen; de mannen wonen daar aan de eene zijde en de vrouwen of hun echtgenooten aan de andere zijde; en wanneer de mannen het wenschen, zenden zij iemand naar haar toe en ontbieden haar, en daarna worden zij weder gescheiden of leven zij weder gescheiden. Indien de vrouwen om die reden verontwaardigd en vertoornd worden en de mannen tergen, omdat zij moeten dienen en gehoorzamen, als zij geroepen worden, zoo worden zij uit het gezelschap weggezonden. en zij zwerven op verschillende plaatsen rond, en dan komt de begeerte in haar op om weg te gaan en haar man te verlaten. Als zij zoo rondzwerven, stooten zij overal op afsluitingen of hindernissen, bij voorbeeld een moeras, water of een muur, en zoo voorts, en ondertusschen neemt de begeerte om weg te gaan af, en dit doen zij totdat zij vermoeid zijn en dan gaan zij terug tot het gezelschap en tot het huis, waarin zij tevoren zijn geweest: op deze wijze worden de *Hollandsche* vrouwen verbeterd.

De marteling van hen die tot de hel behooren, door den invloed van de echtelijke liefde.

58. Alle invloed uit den Hemel martelt de helsche geesten, om welke reden de hel van den Hemel verwijderd en ook overal gesloten wordt, zoodat de invloed in het geheel niet gevoeld wordt. De reden is deze, dat zij in de tegenovergestelde liefde zijn, en evenals de helsche liefde de hemelsche

geesten martelt, zoo martelt de hemelsche liefde de helsche geesten; maar het hemelsche heeft de overhand, en daarom wordt de hel zoo ver mogelijk verwijderd. Dit wordt bedoeld met de woorden van Abraham bij den Evangelist, dat er een klove is, zoodat men niet kan overgaan.

59. Maar vooral de invloed van de echtelijke liefde uit den Hemel martelt de helsche geesten. Ik heb geesten gezien, ter helle opgeschreven, die nog in de wereld der geesten waren, welke het midden houdt [tusschen Hemel en hel], en toen deze den invloed van de echtelijke liefde gewaar werden, geraakten zij in razernij, zoodat zij zich als furiën gedroegen, en ook dat zij gemarteld werden evenals slangen in een tamarisk, die hun lichaam en ingewanden her- en derwaarts winden, zooals iemand die van binnen door pijn jammerlijk gefolterd wordt; zij vergeleken hunne pijnen met de hevigste pijnen. De reden is, dat de huwelijksliefde en de liefde tot echtbreuk geheel aan elkaar tegenovergesteld zijn, en dat de echtelijke liefde zelve de Hemel is, en de liefde tot echtbreuk de hel. De liefde vloeit in het uiterlijke van hen en martelt hun innerlijke.

Het helsche huwelijk.

60. Het is een helsch huwelijk wanneer de een wil heerschen en de ander niet wil dienen; vandaar bestaat er innerlijk een doodelijke haat. Dit werd uitgebeeld door de gruwelijkste dingen, welke om hun gruwelijkheid niet mogen worden beschreven. Zij trachten naar niets anders dan naar elkanders dood en hoe zij elkander kunnen martelen; daarom worden zij gescheiden en leven zij gescheiden in de hel, en in overspel; zie hierover boven; over Karel XII.

Over degenen die de echtelijke liefde belagen.

61. Ik heb van dezulken vele lagen en geheime kunstgrepen om kuische vrouwen tot echtbreuk te verlokken gehoord. Ik heb daar meer dergelijke kunstgrepen gezien, dan in de wereld bestaan. Zij zoeken haar gunst te winnen en ook die van den echtgenoot, door beiden te vleien, en vooral den echtgenoot. Zij nemen den schijn aan van innerlijke vriendschap, en letten op de wenschen en begeerten van de vrouw, òf zij openlijk wil of ongaarne, benevens duizend andere dingen. Maar dezulken worden niet lang na den dood in een hel gezonden, die onder het achterste deel van de streek van de knie ligt, en daar in de diepte, en geheel en al opgesloten, zoodat er niet de minste opening is in die gevangenis om uit te kijken; want zij zijn gevaarlijk,

zij zijn tegen de echtelijke liefde, die allerheiligst is; en daar worden zij gedwongen tot harden arbeid; zij hebben hoeren in plaats van vrouwer.

62. Zij echter die de begeerte hebben om vrouwen te verkrachten, en een wreed behagen scheppen in verkrachting, worden naar beneden gelaten in een lijkenhel, waarvan een stank als van lijken uitwasemt, die braken verwekt; bij mij wekt deze dit op.

63. Zij leggen lagen door middel van liefde voor de kinderen; men zag ze oprijzen uit de aarde aan de voorzijde voor de Gehenna, bijna onzichtbaar, aanhoudend hinderpalen uit den weg ruimend, zoodat zij in kuische woningen zouden kunnen komen; deze hebben zij graag, niet de onkuische. Zij kunnen verschillende aangezichten aannemen, en ook kunnen zij zich met behulp van kunstgrepen door middel van het denken verplaatsen, alsof zij elders waren, en zoo binnenkomen. Zij nemen ook het voorkomen der onschuld aan, en prediken de kuischheid; zij verheerlijken die met woorden van lof. Zij sluiten vriendschap op verschillende wijzen, totdat zij geprezen en bemind worden, en wanneer de vrouw er van bewust is, en begeerte heeft, wordt zij geprezen. Zij spraken met mij en zeiden, dat zij verwonderd waren, dat er men schen bestaan, die zulk een nauwgezet geweten hebben, dat zij zeggen, dat dit tegen het geweten, de naastenliefde en den godsdienst was; zij weren in zulk een zelfoverreding, dat zij er geen kwaad in zagen, nog minder iets onreins. Zij spreken ook op verstandige wijze over het huwelijk. Hun hel is ook onder de billen, aan de voorzijde, in den vullen stank der uitwerpselen aldaar, en omdat zij arglistig zijn, door kuischheid, onschuld, en vriendschap, en zoo voorts voor te wenden, daarom worden zij, wanneer zij in hun innerlijk komen, dat overspelig is, verwoest, totdat zij als wanstaltige duivels verschijnen, terwijl weinig menselijks, wat het innerlijke betreft, overblijft. Zij worden stompzinnig, omdat zij tegen het heilige van den Hemel zijn.

64. Zij spotten en lachen om diegenen, die het huwelijk heilig noemen en echtbreuk profaan, en zelfs zeggen, dat echtbreuk niet geoorloofd is.

De ware echtelijke liefde is naakt.

65. Het zijn de Engelen van den derden Hemel, die meer dan de overigen in het hemelsche huwelijk zijn, want zij zijn in de liefde tot den Heer en vandaar in het huwelijk van het goede en het ware; vandaar zijn zij ook meer dan de overige Engelen in de echtelijke liefde, en in onschuld en kuischheid. Zij wandelen met een heupdoek om de lenden als zij buitenshuis zijn, en zonder heupdoek als zij tehuis zijn; en ondanks de naaktheid zien zij naar den echtgenoot als echtgenoot, en ook is daar niets geen wulpschheid in.

Zij zeggen dat het zien van den echtgenoot in kleeren het denkbeeld van het huwelijk wegneemt ; en wat wonderlijk is, naaktheid wekt geen begeerte op, en prikkelt ook niet; zij is evenwel als een uiterlijke band van de echtelijke liefde. In bed liggen zij verbonden, zoo als zij geschapen zijn, en zoo slapen zij. Zij zeggen dat zij niet anders kunnen, omdat de echtelijke liefde zelve, die nooit ophoudt, hen verbindt, en aldus wordt ook het leven van den één aan het leven van den ander medegedeeld, en het leven van den man aan zijne vrouw toegevoegd. opdat het zal zijn zooals men van Adam leest, toen hij Eva, zijne vrouw, zag : ziedaar, mijn been en mijn vleesch; en ook dat zij naakt waren, en zich niet schaamden, dat wil zeggen, dat er geen wulpschheid was, — maar zoodra Adam door zijn vrouw afweek van de liefde tot den Heer, die bedoeld wordt met den boom des levens in het Paradijs, (waarover gehandeld is aldaar en in de Openbaring), hetgeen geschied is, doordat zij uit zichzelf en uit het eigene handelden, namelijk uit de wetenschap en het behagen van den natuurlijken mensch, toen ging het huwelijk van het goede en het ware te gronde; vandaar werd de naaktheid wulpsch, daar de kuischheid van het huwelijk ophield te bestaan; daarom schaamden zij zich om hunne naaktheid en werden met vjgebladeren en later met rokken van vellen bekleed; daarom wordt in het Woord met naaktheid de wulpschheid zooals die van echtbreuk bedoeld, zooals in . . .

66. In de overige Hemelen onder den derden. verschijnen allen in kleeren, en zij schamen zich ook om naaktheid in tegenwoordigheid van anderen, omdat het de wulpschheid opwekt. Voor hen is het huwelijk niet zulk een verrukking als in den derden Hemel; in den laagsten Hemel is er ook iets koude, maar niet zooals in de wereld.

67. Ik werd door den Heer door middel van verandering van staat naar den linkerkant, naar zekeren berg gebracht, waar allen naakt waren, vrouwen en haar mannen; ik sprak met hen op een afstand, en zij zeiden, dat zij daar allen naakt waren, (mannen zoowel als vrouwen), en dat toch nooit bij iemand een wulpsch verlangen of een wulpsche begeerte door het zien van naaktheid opgewekt werd, en toch de echtgenooten elkander innig liefhebben; verder dat zij niet samen kunnen zijn met diegenen die kleeren aan hebben; zij noemden ook de reden, namelijk dat allen kuisch waren van gemoed, omdat zij in de wereld zoo waren. Wanneer de een of andere nieuweling van zulk een inborst uit de wereld komt, onderzoeken zij hem, hetgeen geschiedt doordat hij zijn kleeren aflegt en zich ontbloot; dan worden zij terstond gewaar, of hij het echte wezen van het huwelijk bezit; zoo niet, wordt hij met straf verdreven; zij jagen hem weg met slagen, totdat hij niet meer te voorschijn komt, en dit

tot in de diepte. — Er was een zekere geest die meende, dat hij in dergelijke echtelijke liefde was, omdat hij in de wereld met zijn vrouw kuisch geleefd en zich nooit met hoeren afgegeven had; hij kon in den beginne zonder opwelling van het gemoed naakte vrouwen kien, maar toch werd hij, wanneer hij eenigen tijd zijn blik op haar liet rusten, van zijn zinnen beroofd, door het zien en tenslotte door het aanraken der naaktheid, en hij stond sprakeloos alsof hij halfdood was, en daarom werd hij weggeleid; de reden was, dat hij niet in de liefde tot den Heer was, noch in het huwelijk van het goede en het ware. — Zij zeiden, dat weinigen tot hen kunnen naderen, omdat de sfeer van de echtelijke liefde van dien aard is, dat anderen haar niet kunnen verdragen. — Zij zeiden, dat zij in huizen leven met dienstknechten en dienstmaagden, die allen in het huwelijk leven.

68. De Engelen van den derden Hemel wonen op bergen, niet van rotsen, maar van aarde, en daarboven zijn paradijzen en boschachtige tuinen; de bergen verschijnen spits toeloopend; in het hoogste deel van den berg zijn de besten en de meest kuischen; meer naar beneden, alnaar den graad van het huwelijk, het geestelijke en het geestelijk natuurlijke. Hunne verschillen zijn ook overeenkomstig de hemelstreken; in het oosten zijn de streken, waar zij in de liefde zijn, in het zuiden, waar zij in de wijsheid zijn.

De echtelijke liefde daalt neder uit het huwelijk van het goede en het ware.

69. Uit velerlei ondervinding is mij te weten gegeven, dat niemand de echtelijke liefde heeft, tenzij hij in de liefde is tot het ware uit het goede, en in de liefde tot het goede door het ware, dat is, in het hemelsche huwelijk; en dat niemand in eenige wederkeerige liefde van het goede en ware kan zijn, tenzij hij de echtbreuk schuwt en er zich van afwendt, als van de hel; en dit zelfs al heeft iemand in de wereld in gehuwden staat geleefd, en van zijn echtgenoot gehouden, ter wille van de samenwoning, het genot van het aardsche leven en ter wille van de kinderen. Want de hemelsche dingen behooren in de echtelijke liefde in te vloeien, en de mensch komt na den dood in zijn hemelsche of geestelijke dingen, en dan wordt hij zoodanig naar zijn gansche wezen, als hij naar zijn hemelsche of geestelijke dingen is geweest; het kan niet anders.

De echtelijke liefde maakt dat de mensch liefde is.

70. De mensch is geschapen om liefde en vandaar wijsheid te zijn, omdat de Heer de Goddelijke Liefde en de Goddelijke Wijsheid is. Het is krachtens de schepping dat de mensch het beeld is en de gelijkenis van den Heer (Genesis 1), en dit kan niet geschieden zonder de echte huwelijksliefde. Door deze liefde kan alles wat tot den mensch behoort tot liefde worden, want in het huwelijk is het aan beiden geoorloofd om ook het lichaam van harte lief te hebben en aldus de ziel, en alles wat daarvan afstamt tot den vorm der liefde te ordenen, hetgeen op andere wijze niet mogelijk is. Het meest innerlijke en het meest uiterlijke maken daar één uit en brengen dien vorm voort; en die vorm is de vorm des Hemels.

Toetsing der geesten aan de echtelijke liefde.

71. Bij de geesten die pas in de geestelijke wereld komen, gaat men voornamelijk na, of zij tegen de echtelijke liefde zijn; zij worden geleid naar plaatsen, waar de sfeer van de echtelijke liefde doorheen gaat, of naar kuische vrouwen; indien zij dan van aangezicht veranderen en zich verontwaardigd betoonen, en meer nog indien zij dan ontuchtig denken, meer nog indien zij zoo spreken, zoo is dat een teken, dat zij helsch zijn van gemoed; maar indien zij zich dan verheugen en zich verblijden, zoo hebben zij een hemelsch gemoed: het is een kenteeken of zij uit den Hemel zijn, of uit de hel; zij die tegen de echtelijke liefde zijn, zijn uit de hel; zij die voor haar zijn, zijn uit den Hemel.

Over de echtbreuk voortkomende uit het geloof afgescheiden van de naastenliefde.

72. Ik was bij hen die zich bevestigd hebben in het geloof afgescheiden van de naastenliefde, niet alleen in de leer maar ook in het leven. Zij gelooven dat zij door het geloof alleen zalig zullen worden, zelfs in het uur van den dood, hoe zij dan ook geleefd hebben; en dus dat al het booze òf door God den Vader niet gezien wordt, òf verontschuldigd om de zwakheid van den mensch, òf vergeven; en dat het, als het vergeven is, ook afgewasschen is. Zij houden den blik gericht op de verdienste van den Heer door de vervulling van de Wet, en [op de leer] dat Hij door het lijden aan het kruis de zonden van de wereld weggenomen heeft en de verdoemenis der wet, en meer dergelijke dingen, die hun leer beweert. Ik merkte bij hen, waarmede zij in verbinding staan, dat, wanneer zij in gezelschap van hen waren, en wij over dat geloof spraken, er

de meest ontuchtige voorstellingen van goddelooze echtbreuk plaats hadden, zoo als van een zoon met zijn moeder. De sfeer zelve was van dien aard, dat zij waargenomen kon worden door geestelijke aansluiting. Zij werken in in het achterhoofd, en zoo treden zij in het denken. Door hun aanwezigheid komt ook pijn in de linker knie.

73. De reden dat dit soort van echtbreuk bij hen wordt waargenomen is, dat zij over God, over den Heer, over het heil en over het eeuwige leven nadenken en deze dingen uit het Woord bevestigen, waardoor het geestelijke dingen worden, en dat er niet eenig geloof kan bestaan, tenzij verbonden met een of andere liefde, en het bij hen verbonden wordt met een alleen natuurlijke liefde en met hare begeerten, en de verbinding van het geloof met een booze liefde die echtbreuk voortbrengt. Zij denken uit een leven van het booze over het geloof, en wanneer zij in de verlustigingen zijn van aardsche en lichamelijke liefde; vandaar ontstaat er een verbinding van het geloof of van het ware met het booze. Het geestelijke, dat tot het geloof behoort, is als het ware de moeder, en de zoon is het booze.

74. Ik heb scharen van hen in de hel zien werpen en velen in de woestijnen, wanneer alles, wat tot het geloof behoort, van hen wordt weggenomen; en daar leven zij als wilde beesten; en wanneer alles wat tot het geloof behoort, van hen is weggenomen, zijn zij bijna van alle redelijkheid beroofd.

Reden waarom in de Christelijke wereld meer dan ergens anders echtbreuk niet wordt verafschuwd.

75. De heidenen verwonderen zich er over, dat in de Christelijke wereld echtbreuk en hoererij door velen, ja zelfs door de meesten, geoorloofd wordt geacht, terwijl toch hun godsdienst uit het Woord van beide Testamenten dezulken tot de hel veroordeelt. Maar de reden werd aangegeven, namelijk dat weinigen overeenkomstig hun godsdienst leven, doch dat zij de leer hebben omhelsd, dat het geloof zalig maakt, dus dat het denken zalig maakt en niet het leven; en omdat aldus het ware met het booze verbonden wordt, daarom scheppen zij door den invloed uit de hel behagen in echtbreuk en geven er zich aan over, en ook praten zij die goed. Want de invloed van de hel heeft bij hen de overhand op den invloed van den Hemel. Ook sluit de sfeer van de echtbreuk den Hemel, en wanneer de Hemel gesloten is, wordt de hel geopend: dus heeft het in het valsche van den godsdienst zijn oorsprong. Anders is het gesteld met hen, die het wezen van den godsdienst in het leven stellen en tegelijkertijd in de leer.

De sfeer van echtbreuk.

76. Wanneer iemand spreekt tegen de waarheden en goedheden van het geloof en van de naastenliefde, ontstaat er een sfeer van hoererij en echtbreuk, en dan stroomden de echtbrekers daar heen, gelijk raven naar een lijk, en zij scheppen behagen in dien stank; daardoor wordt de sfeer nog meer door dergelijke en andere liederlijkheden vervuld, zoodat een goede geest er voor zal terugdeinzen.

Echtbrekers en hunne hellen.

77. Hunne hellen zijn onder de billen, en zijn vol uitwerpselen; van daar pogen zij zich omhoog te werken en in de wereld te komen, maar te vergeefs, omdat zij het aardsche en bet lichamelijke hebben liefgehad; er was van daar als het ware een oprisping en oprijzing te zien, zulke pogingen wendden zij aan.

Er heerscht echtbreuk in de Christelijke wereld.

78. Er zijn daar velen uit goede familie en van voornamen stand, niet zoozeer uit het gewone volk, die het beginsel hebben aangenomen, dat het huwelijk ter wille van kinderen is, en dat het er niets toe doet, of de vrouwen door anderen onteerd worden; en zij lachen om de heiligheid van het huwelijk; zij noemen dezulken onnoozelen. Zulke geesten werden uit de hellen naar boven gebracht, in grooten getale, en zij werden in den staat gebracht waarin zij in de wereld waren; zij vorschten na waar mooie vrouwen waren, en toen het werd aangegeven, snelden zij gelijk on-zinnigen en gelijk razenden voort en wilden de huizen binnendringen; maar in hun blinde drift werden zij weggevoerd naar een plaats, waar een gaping in de aarde was, en de bende werd in de hel geworpen; het was achter den rug.

De invloed der echtbreuk van de geniën.

79. Ik ging door de hel waar arglistige en innerlijk verwoeste echtbrekers waren, en toen werd het hun toegestaan om in de neigingen van mijn wil te vloeien en mijn eerbiedig denken over de kuischheid met een bijzondere geraffineerdheid, kunst en vernuft om te keeren, te verdraaien en uit te dooven, en mij den lust en de begeerte van een echtbreker in te geven. Zij wendden zich tot ieder onderdeel van het denken uit de neiging, door stilzwijgend te overreden. Dit is met mij geschied, opdat ik zou weten, dat de mensch uit zichzelf den lust der echtbreuk geenszins kan weerstaan, tenzij door den Heer; want zij werken in het leven van het erf booze, binnen in het denken, in

dier voege, dat de mensch het geenszins kan opmerken; er werd mij toen van den Heer een innerlijke gewaar. wording gegeven van hun pogen.

Priesterlijke hoererij.

80. Deze wordt voornamelijk gepleegd door hen die valschheden der leer bevestigd hebben uit het Woord, en dit zodoende hebben vervalscht en geschonden. De reden is, dat het Woord een huwelijk is, dat het met het huwelijk overeenstemt, en in zichzelf geestelijk is, en de lust van een natuurlijke liefde het vervalscht, voornamelijk in predikanten.

81. Zij die het Woord lezen zonder leer en die wel noodzakelijk in vele dwalingen moeten vervallen uit den letterlijken zin, welke overeenkomstig den schijn voor het oog des menschen is geschreven, en die tevens vele valschheden hebben aangenomen en zich daarin bevestigd, en die daardoor tevens in den hoogmoed van eigen inzicht zijn, brengen een soort echtbreuk voort als die van een vader met zijn schoondochter.

82. Zij die zich [in de leer] bevestigen, dat alle boosheden vergeven worden door het Heilig Avondmaal, zonder eenig berouw en zonder ommekeer in het leven, en zij die het booze doen en in het geloof zijn, dat naderhand het booze of de zonden door het Heilig Avondmaal worden weggenomen, — hun echtbreuk is met de zuster van hun moeder.

83. Omdat de Joodsche natie alle dingen van het Woord door hun inzetten vervalscht heeft, wordt zij door den Heer een overspelig geslacht genoemd.

84. Wanneer de naastenliefde erkend wordt en niet het geloof, en toch het leven der naastenliefde niet geleefd wordt, en men toch het Woord leest, is het echtbreuk van zuster en broeder. — Er zijn er, die vaak naar de kerk gaan, en dan met toewijding bidden, en niets geen kwaad zien in de boosheden van het leven, zooals diefstal, geheime rooverijen, echtbreuk, haat, wraaknemingen, lastering van tegenstanders en van diegenen die hen niet begunstigen door hun in alles gelijk te geven. [Dit is echtbreuk] met de zuster.

85. De liefde tot zichzelf, vooral de zucht om te heerschen, en toch uit het Woord te denken, is [echtbreuk] zooals te Sodom; dit is de reden waarom zij de Engelen opeischten uit het huis van Lot.

86. Zij die veel van God spreken en er toch niets geen kwaad in zien, de menschen te bedriegen en hen van hunne goederen te berooven, plegen overspel met dienstmaagden, waarvan zij vaak veranderen.

De hellen der echtbrekers.

87. Er zijn vele hellen voor echtbrekers, al naar de soorten van echtbreuk, waarvan er verscheidene zijn.

88. Ik zag lichtekooien, die zich in de westelijke streek verborgen en de wegen versperden, zoodat niemand zou kunnen naderen, behalve wanneer zij het wilden. Daarheen werd ik gebracht, en het waren lichtekooien, die allen in een moerassige poel geworpen werden, op een afstand achter den rug in het westen; het waren vrouwen, die openlijk hoeren geweest waren.

89. Zij die zich heimelijk aan hoerij hadden overgegeven, zonder dat anderen er van wisten, en zoo tot aan het eind van hun leven gebleven waren, werden in een duistere spelonk geworpen, in het westen.

90. Eenige lichtekooien uit aanzienlijke familie, die uitmunten in scherpzinnigheid, en die ook over God konden redeneeren, werden in een moerassige poel in de zuidelijke streek geworpen.

91. Er zijn andere lichtekooien, die zich van mannen wisten meester te maken, door middel van in de wereld onbekende kunstgrepen, door hen met vleierij in hun eigen ik te brengen en door de onderdompeling van hun gemoed in zichzelf, en omdat zij dan zonder de bescherming van den Heer zijn, zijn zij aan haar overgeleverd. De vrouwen werden in een plaats geworpen, die als het ware brandde van sulfer en vuur, naar het leek. Zij wonen in de zuidwestelijke streek, en de mannen van die soort werden in een duisteren afgrond geworpen, die zich onder den poel der vrouwen uitstreckte. De vrouwen vangen de mannen, en de mannen de vrouwen, door middel van duivelsche kunstgrepen, die zeer talrijk zijn, en die ik niet mag beschrijven.

92. Geestelijke echtbrekers worden onderscheiden van natuurlijke echtbrekers; indien deze laatsten hun lust in echtbreuk vinden, en geen lust in het huwelijk, zoo worden zij buiten den Hemel gesloten, en zij worden allen naar de hellen gezonden; maar de geestelijke echtbrekers worden, ofschoon zij niets ongeoorloofde in echtbreuk zien, toch onderzocht, en sommigen worden verbeterd, en de anderen vinden hun plaats overeenkomstig hun leven.

93. Sommigen zijn in hellen vol van uitwerpselen; het zijn dezulken die voortdurend van vrouw veran deren en daardoor het echtelijke in zich uitgedoofd hebben; en zij zijn tevens wulpsch. Zij zijn in het gebied der ingewanden, onder de vorigen. Daar zijn overal zinkputten en een vreeselijke lucht; en overal zijn holen waaruit een dergelijke stank opwalmt.

94. Zij die in gemeenschap van vrouwen hebben geleefd, worden als het ware in een kluwen samengebonden, en het kluwen wordt omstrengeld door een

lange slang, en zij worden in een draaikolk geworpen, die buiten de geestelijke wereld van deze aarde ligt.

95. Zij die verleiden door den schijn van vroomheld, en zichzelf daardoor wijsmaken, dat echtbreuk niet in strijd is met het Christelijke leven, worden in de gehenna gezonden, van waar een stank wordt waargenomen als van gebrande beenderen en gebrand haar. Zij zijn daar in den waan dat zij door slangen gebeten worden; wanneer zij in hun lust zijn, branden zij als vuur, en wanneer zij den Hemel naderen, worden zij koud als ijs, en daardoor worden zij jammerlijk gefolterd.

96. Monniken en Jezuiten die zoo gehandeld hebben onder het voorwendsel van vroomheid en door misbruik te maken van het medelijden, dat de menschen met hen hadden, en door hen voor zich te winnen met de belofte, dat zij de zonden zouden vergeven, worden eveneens naar de gehenna gezonden.

De overeenstemming der voortplantingsorganen bij beide geslachten.

97. De gezelschappen die overeenstemmen met de geslachtsdeelen, zijn afgezonderd van de andere, omdat deze streek ook in het lichaam afgezonderd is.

98. Diegenen die veel van kleine kinderen houden en hen in den Hemel opvoeden, vormen het gebied van de geslachtsdeelen, vooral van de teelballen en van den hals der baarmoeder, en zij leven het zoetste en gelukkigste leven.

99. Het zijn vooral de gezelschappen van den derden Hemel die met die deelen overeenstemmen, omdat zij echtelijke liefde hebben.

100. In het algemeen dient men te onthouden, dat de lenden en de daarmede verbonden organen met de ware echtelijke liefde overeenstemmen, bijgevolg met die gezelschappen, waar zulk een liefde heerscht. De Engelen aldaar zijn boven alle overige Engelen hemelsch, en leven meer dan alle overige in een staat van onschuld en vrede, en in de vreugden daarvan; welke de meest innerlijke vreugden zijn.

101. Er verschenen boomen voor mij, geplant in een houten bak, de eene hoog, de andere iets kleiner, en twee kleine. Die kleinere boom bekoorde mij grootelijks, en tegelijkertijd vervulde de heerlijkste rust, die ik niet kan uitdrukken, mijn gemoed. Engelen meesten, die dat gezicht verklaarden, zeiden, dat hiermede de echtelijke liefde was uitgebeeld, waarvan ook de rust en de vrede in het gemoed gevoeld werden. Door den hoogen boom werd de man aangeduid, door den kleineren de vrouw, en door de twee kleine

de kinderen. Zij voegden er aan toe, dat zij, die tot de streek der lenden behooren, in zulk een welbehagen des vredes verkeerden.

102. Er verscheen mij een groote hond, zooals die, welke bij de oudste schrijvers Cerberus genoemd wordt; hij had verschrikkelijke kaken. Er werd gezegd dat zulk een hond de wacht beduidt, opdat de mensch niet van de hemelsche echtelijke liefde zal overgaan tot de helsche liefde der echtbreuk. Wanneer iemand overgaat van gene liefde tot de laatstgenoemde tegenovergestelde, terwijl het genot bijna het zelfde schijnt te zijn, dan verschijnt er zulk een hond, als het ware als een wachter, opdat de tegenovergestelde genietingen geen gemeenschap met elkaar zullen hebben.

103. De meest innerlijke Hemel, van waaruit de Heer de echtelijke liefde doet invloeien, bestaat uit diegenen, die daar boven alle anderen in een staat van vrede verkeerden. De vrede in de Hemelen is vergelijkenderwijs als de lente in de wereld, die alles met blijdschap en leven bezielt; het is de hemelsche vreugde zelve in haar wezen. De Engelen die daar zijn, zijn de allerwijste, en door hun onschuld verschijnen zij aan de anderen als kinderen. Zij houden veel van kleine kinderen, zelfs meer dan de vaders en de moeders hen hebben liefgehad. Zij waken ook over de zwangere vrouwen.

104. Er zijn hemelsche gezelschappen, waarmede alle deelen en organen van heide geslachten, bestemd voor de voortplanting, tot in bijzonderheden overeenstemmen. Deze gezelschappen zijn onderscheiden van de andere, evenzoo als ook die streek bij den mensch duidelijk van de andere streken onderscheiden is. Diegenen die met de teederste liefde van kinderen hebben gehouden, zooals moeders van dien aard, zijn in de streek van de baarmoeder en van de aangrenzende organen, namelijk in de streek van den hals van de baarmoeder en van de eierstokken; en zij die daar zijn, zijn in het liefelijkste en heerlijkste leven, en in hemelsche vreugde boven alle anderen.

105. Maar welke en van welken aard die gezelschappen zijn, die tot de verschillende geslachtsorganen behooren, werd niet te weten gegeven, want zij zijn van innerlijken aard. Zij hebben ook betrekking op de functie van die organen, die verborgen is en die ook niet ter kennis der menschen komt, en dit ook om een reden, die in de Voorzienigheid ligt, opdat dingen, die in zichzelf meest hemelsch zijn, niet bezoedeld zullen worden door vuile gedachten, die voortvloeien uit wulpschheid, hoererij en echtbreuk; want dergelijke gedachten worden bij velen opgewekt, wanneer die organen alleen al genoemd worden. *Uit de Arcana Coelestia.*

106. Het is voldoende te weten dat de waarlijk echtelijke liefde onmiddellijke gemeenschap heeft met den derden Hemel, en ook, dat daar aan deze liefde

zelve met haar hemelsche vreugde in al hare verscheidenheden haar woning wordt bereidt, en ook eau hare uitingen, als bijvoorbeeld kussen en omhelzen, hetgeen de verblijding van dien Hemel uitmaakt. Want het is de mededeeling der goede neigingen, welke het wezen van dezen Hemel uitmaakt, het wezen van den geestelijken Hemel evenwel de mededeeling van ware gedachten. Hieruit blijkt, dat vuile neigingen en gedachten beide Hemelen geheel en al toesluiten.

107. Ik zag een vijzel en daarbij stond een man niet een ijzeren stamper, wien het in zijn verbeelding voorkwam alsof hij menschen in den vijzel fijnstampte, hen op wreede wijze martelend; deze man deed dat met groot vermaak. Het eigenlijke wezen van dat vermaak werd mij voelbaar gemaakt, opdat ik zou weten, van welken aard en hoe sterk het bij dergelijke menschen was; het was het opperste helsche vermaak. Er werd mij gezegd, dat zulk een vermaak heerschte bij de nakomelingen van Jakob, en dat zij geen grooter genoegenden, dan om de heidenen wreedaardig te behandelen, om hen, nadat zij hen gedood hadden, aan de wilde dieren en vogels prijs te geven, om hen bij levenden lijve met zagen en bijlen in stukken te bakken, om hen door den steenoven te doen doorgaan (2 Samuel 12 : 31), om kleine kinderen te verpletteren en tegen den grond te werpen. Zulke dingen werden hun nooit geboden, noch werden zij ooit toegelaten, behalve aan hen, bij wie de zenuw van het heupgewricht verrukt was, zooals bij Jakob, toen hij met den Engel worstelde (Gen. 32 : 26, 32, 33). Dezulken wonen onder den rechterhiel; daar bevinden zich de echtbrekers, die ook wreed zijn. Onder de echtbrekers, die tevens wreed en in de hoogste mate ombarmhartig zijn, behooren velen uit de Jezuïeten en monniken, die echtbrekers waren; hun vermaak is van dergelijken aard, wanneer zij het doodvonnis zien voltrekken, voornamelijk aan iemand die iets afdeed aan hun despotische macht over de Kerk en over den Hemel, en over de zielen der menschen, en verder aan hen, die op hunne voorrechten inbreuk maakten.

108. Wanneer zij, die in het tegenovergestelde van de echtelijke liefde, namelijk in echtbreuk, geleeft heb-, ben, nader tot mij kwamen, deden zij een pijn in de lenden invloeien, des te sterker naar den graad van hun overspelig leven; waaruit blijkt, dat de lenden met de echtelijke liefde overeenstemmen. Ook is hun hel onder het meer naar achter gelegen gedeelte van de lenden, onder de billen, waar zij hun leven door- brengen in vuiligheid en uitwerpselen; in zulke dingen verlustigen zij zich ook, want in de geestelijke wereld stemmen die overeen met deze lusten.

109. Zij die in het tegenovergestelde van de echtelijke liefde zijn, verwekken ook pijn in de teelballen; het zijn diegenen, die de menschen verlokken door den schijn van liefde, vriendschap en dienstbetoon. Hierover het volgende: Er steeg uit de streek om de gehenna iets als een onzichtbare damp op; het was een troep van zulke geesten; maar het scheen mij van waar ik stond toe, alsof het één enkele geest was, alhoewel het er velen waren; en er werden hem een soort van strikken in den weg geworpen; het scheen hem evenwel toe, alsof hij die uit den weg ruimde, hetgeen beteekende, dat zij beletselen uit den weg willen ruimen. Op dergelijke wijze worden de gedachten en het streven van het gemoed in de wereld der geesten in uitbeeldingen zichtbaar; en wanneer zij zichtbaar worden, bemerkt men onmiddellijk wat het beteekent; daarna scheen het, alsof er uit dat lichaam een zekere kleine sneeuw witte geest voor den dag kwam, die tot mij naderde, en hierdoor werd hun denken en streven aangeduid: zij wilden zich namelijk den schijn van onschuld geven, opdat niemand iets dergelijks van hen zou vermoeden. Toen hij bij mij kwam, daalde hij neer tegen de lenden en scheen zich als het ware om beide heen te vlijen, waardoor werd uitgebeeld, alsof zij in de kuische echtelijke liefde waren verder rondom de voeten door middel van spiraalvormige bochten, en dit beteekende het zich onmerkbaar indringen met behulp van dingen, die het natuurlijke gemoed aangenaam zijn. Ten slotte werd die eene kleine geest bijna onzichtbaar, en hierdoor wed aangeduid, dat zij zich geheel en al schuil wenschten te houden. Er werd mij gezegd, dat zij, die aan de echtelijke liefde lagen leggen, zich op dergelijke wijze indringen, namelijk zij die in de wereld de menschen door vleierij voor zich wisten te winnen, met het doel om met getrouwde vrouwen echtbreuk te plegen, door in kuische en verstandige taal over de echtelijke liefde te spreken, door de kinderen aan te halen, door den man en echtgenoot op alle mogelijke wijzen naar den mond te praten, totdat hij voor een vriend en voor onschuldig aangezien werd, terwijl hij toch een listig echtbreker was. Er werd getoond van welken aard zij daarom worden, want, nadat dit zich had afgespeeld, werd die kleine sneeuw witte geest, die den troep, die uit de gehenna was opgestegen, uitbeelde, zichtbaar gemaakt, en hij bleek donker en pikzwart te zijn en bovendien erg mismaakt, en hij werd in een diepe hel onder het middelste gedeelte van de lenden geworpen, waar zij zich in uitwerpselen bevinden. Ik sprak ook nog met dergelijke geesten en zij waren verbaasd, dat iemand zich van echtbreuk een gewetenszaak zou maken, en dat hij ter wille van het geweten niet zou liggen bij de vrouw van een ander, wanneer het kon. En toen ik met hem over het geweten sprak, ontkenen zij dat er iemand een geweten had. Er werd mij gezegd, dat zulke

geesten voor 't grootste gedeelte uit de Christelijke wereld waren en zelden enkelen uit andere gedeelten van de wereld.

Over het huwelijk.

110. Weinigen weten heden ten dage wat ware echtelijke liefde is en waaraan zij haar oorsprong ontleent, omdat er maar weinigen in die liefde zijn; bijna allen gelooven, dat zij aangeboren is, en dus, zooals men zegt, voortvloeit uit een zeker instinct, en dit des te meer, omdat het echtelijke ook bij de dieren bestaat, terwijl er toch hetzelfde verschil bestaat tusschen de echtelijke liefde bij de menschen en het echtelijke bij de beesten, als tusschen den staat van den mensch en den staat van het redelooze dier.

111. De echtelijke liefde ontleent haar oorsprong aan het huwelijk van den Heer met den Hemel en met de Kerk, en vandaar aan het huwelijk tusschen het goede en het ware. Dat de echtelijke liefde vandaar haar meest innerlijke wezen ontleent, openbaart zich niet voor de zintuigen en voor het begrip, maar nochtans kan men het weten uit den invloed en uit de overeenstemming, en bovendien uit het Woord. Uit den invloed : de Hemel wordt krachtens de verbinding van het goede en het ware, die uit den Heer invloeit, bij een huwelijk vergeleken en een huwelijk genoemd; uit de overeenstemming: wanneer het goede verbonden met het ware in een lagere sfeer nederdaalt, brengt zij daar bij twee geesten een verbinding van het gemoed teweeg; wanneer het in een nog lagere sfeer nederdaalt, brengt het een huwelijk voort, en daarom is de verbinding van het gemoed bij twee menschen, krachtens het goede, dat uit den Heer met het ware vereenigd is, de echtelijke liefde zelve.

112. Dat de ware echtelijke liefde hieraan haar oorsprong ontleent, kan ook hieruit blijken, dat niemand in die liefde zijn kan, als hij niet uit den Heer door het ware in het goede is, en uit het goede in het ware; verder ook hieruit, dat de hemelsche gelukzaligheid en vreugde in deze liefde woont, en dat zij, die in deze liefde zijn, allen in den Hemel of in het hemelsche huwelijk komen; verder ook hieruit, dat, wanneer de Engelen spreken over de verbinding van het goede en het ware, er dan in de lagere streek bij de goede geesten de uitbeelding van een huwelijk gezien wordt, maar bij de booze geesten vertoont zich dan een uitbeelding van echtbreuk; daarom wordt schending van het goede en vervalsching van het ware echtbreuk en hoererij genoemd.

113. De menschen van de Oudste Kerk leefden meer dan alle anderen op deze aarde in de ware echtelijke liefde. Zij zijn het, van wie door de ouden geschreven werd, dat zij in de Gouden Eeuw leefden, waar onschuld, liefde en rechtvaardigheid heerschten. In die liefde bestond voor hen de Hemel: maar

bij de nakomelingen ging, nadat de erkenning van den Heer en daarom de liefde tot Hem verloren gegaan was, ook de echtelijke liefde te gronde, terwijl de liefde tot de kinderen overbleef; maar, zijn kinderen liefhebben kan ook de booze, maar zijn echtgenoot lief hebben kan alleen de goede.

114. Van de Oudste Menschen werd gehoord, dat de echtelijke liefde van dien aard is, dat de een geheel en al van den ander wil zijn, en dit wederkeerig, dus onderling en wederzijdsch; verder dat de verbinding van twee harten van dien aard is, dat dit onderlinge en wederzijdsche in het gansche denken is en in iedere gedachte op zichzelf.

115. Ik heb met de Engelen over dit onderlinge en wederzijdsche gesproken en zij beschreven hoe het beeld van den een in het gemoed van den ander is, en dat zij aldus niet alleen in bijzonderheden, maar zelfs ook in het allerinnerlijkste van het leven bij elkaar wonen, en dat de Goddelijke liefde van den Heer in een dergelijk één-zijn met gelukzaligheid en verblijding kan invloeien. Zij zeiden ook, dat zij die in de wereld in zulk een echtelijke liefde geleefd hebben, samen een eenheid vormen en in den Hemel als Engelen bij elkander wonen, te zamen met hunne kinderen; maar dat het er heden ten dage uiterst weinigen zijn uit de Christenheid, uit de Oudste Kerk echter, die hemelsch was, allen, en uit de Oude Kerk, die geestelijk was, velen.

116. Er werd mij gezegd, dat de soorten van hemelsch en geestelijke vreugden, die daaruit voortspuiten, zelfs als men slechts de meest algemeen beschouwt, onbepaald in aantal en onuitsprekelijk zijn, en dat er nauwelijks een enkele daarvan in de Christelijke wereld bekend is, omdat zij niet in het huwelijk van het goede met het ware zijn, noch in de liefde tot den Heer; zij weten niet wat de oorsprong van het goede is en weten dus niet wat het ware is, en zij weten niet, dat de Heer alleen de God van het heelal is.

117. Bij hen, die in de echtelijke liefde leven, is het innerlijke van het gemoed door den Hemel heen tot aan den Heer toe geopend, want die liefde vloeit in van den Heer uit door het meest innerlijke des menschen heen; vandaar hebben zij het rijk des Heeren in zich, en vandaar zijn zij in de echte liefde tot de kinderen, namelijk ter wille van het rijk des Heeren, en daarom zijn zij meer dan allen ontvankelijk voor de hemelsche liefden, en zijn vóór allen in de onderlinge liefde, want deze liefde ontspruit hieruit gelijk een stroom uit zijn bron, Want uit het huwelijk van het goede met het ware stammen alle liefden af en worden daaruit afgeleid en zij zijn te vergelijken met de liefde van de ouders tot de kinderen, met de liefde van broeders onderling, en met de liefde tot de verwanten, dus overeenkomstig de graden in hunne volgorde, en deze liefden komen eenig en alleen uit het huwelijk van het goede en

het ware. Uit dit huwelijk worden alle hemelsche gezelschappen gevormd, overeenkomstig haar geheele bloedverwantschap en aanverwantschap, en tevens in ieder gezelschap in het bijzonder, en vandaar wordt de Hemel een huwelijk genoemd.

118. De ware echtelijke liefde kan niet bestaan dan tusschen twee, dat is, in het huwelijk van één man met ééne vrouw, echter niet met vele vrouwen, omdat de echtelijke liefde onderling en wederkeerig is en het leven van den een over en weer in dat van den ander is, zoo dat zij als het ware één zijn. Een dergelijke verbinding is mogelijk tusschen twee, daarentegen niet tusschen velen, want velen verstrooien die liefde. De menschen van de Oudste Kerk, die hemelsch waren en evenals de Engelen in het besef van de verbinding van het goede met het ware, hadden slechts één vrouw; zij zeiden, dat zij met één vrouw hemelsche verblijdingen en gelukzaligheden smaakten, en dat zij met schrik geslagen werden, indien een huwelijk met verscheiden vrouwen slechts genoemd werd. Dat het huwelijk van een man met één vrouw afstamt uit het huwelijk van het goede en het ware blijkt uit de woorden van den Heer bij Mattheüs, hoofdst. 19, 3 tot 12, hetgeen nageslagen en aangehaald kan worden. Voorts uit de woorden van Adam aangaande Zijne vrouw. Met Adam en zijne vrouw wordt daar in den innerlijken zin bij wijze van uitbeelding de Oudste Kerk bedoeld, en dit was de Gouden Eeuw, het tijdperk van Saturnus, waarover de oude schrijvers het hebben.

119. Ik heb het tegenovergestelde bij echtbrekers opgemerkt; zij walgen van het huwelijk en van alles, wat op het huwelijk betrekking heeft. Wanneer zij hunne vrouw zien — met eenige bezieling met haar spreken kunnen zij niet — dan krijgen zij een afschuw van haar gansche wezen, en van al hetgeen de echtgenooten vroeger met zooveel welgevallen lief hadden; maar zoodra zij een mooie vrouw van een ander zien, zooals een ander dan die echtgenoot diens vrouw ziet, branden zij van begeerte; de drift vlamt in hun aangezicht en in hun oogen op gelijk een vuur, en zij scheppen behagen in iedere kleinigheid van haar, die de echtgenoot zelf versmaadt; zoo doet hij wanneer hij andere vrouwen ziet.

120. Er was een zekere geest op middelbare hoogte, die in het leven van het lichaam op wulpsche wijze geleeft had; hij schiep behagen in afwisseling, in die mate, dat hij niet standvastig van één vrouw kon houden, maar in bordeelen verkeerde, en zoo had hij met velen gehooreerd en ze daarna één voor één verstooten, en zoo kwam het, dat hij het verlangen naar het huwelijk uitgedoofd en zich een onnatuurlijk wezen had eigen gemaakt. Dit alles werd aan het licht gebracht, en toen hij het waagde iets dergelijks in de geestelijke

wereld uit te voeren, werd hij jammerlijk gestraft, en dit ten aanschouwe van de Engelen, en daarna werd hij in een hel geworpen, een hel van dien aard, dat zij zich daar voordoen als schuim, gelijk het schuim der zee; zij zijn het slijm der neusgaten en bijna zonder leven, omdat zij al het menschenlijke hebben verloren, want zij hebben alles verloren wat den Hemel uitmaakt, hetgeen gegrondvest is op de echtelijke liefde.

121. Het is duidelijk, dat zij niet in den Hemel kunnen zijn, want evenzoo als zij tegen de huwelijksliefde zijn, zijn zij ook tegen de neigingen van het goede en van het ware, waaruit de Hemel zijn oorsprong heeft; want wanneer daar het huwelijk slechts genoemd wordt, komen onmiddellijk onreine gedachten in hen op, uit de invloeiing in het tegenovergestelde. Hun denkbeelden zijn ook vol liederlijke, ja gruwelijke dingen; zij hebben ook de begeerte om de hemelsche gezelschappen te vernietigen. Voor hen bestaat de godsdienst in te zeggen, dat zij een Schepper van het heelal erkennen, een Voorzienigheid van slechts algemeenen aard, en verlossing door het geloof alleen en dat hun niets ergers kan wedervaren dan anderen; maar toen onderzocht werd hoe zij in hun hart zijn, hetgeen in het andere leven geschiedt, bleek, dat zij ook dat niet eens gelooven, maar dat zij in de natuur in plaats van aan een Schepper van het heelal gelooven, en in plaats van aan een algemeene Voorzienigheid gelooven zij geheel niet aan een Voorzienigheid; over het geloof denken zij niets; zij gelooven, dat de godsdienst dient om het volk in bedwang te houden, om te maken dat het een zedelijk leven leidt. Bij diegenen, die door overspel een afkeer en walging van het huwelijk gekregen hebben, wordt, wanneer er iets vreugdevols, gelukzaligs en gelukkigs uit den Hemel neervloeit, dit in iets walgingwekkends en verfoeilijks veranderd, dan in wat pijn doet en ten slotte in iets stinkends; bij anderen in iets ontuchtigs.

122. Zij hebben het verlangen in den mensch te varen en hij den mensch in de wereld terug te keeren, maar het wordt hun belet om met den mensch te spreken.

123. De huwelijksstaat wordt uitgebeeld overal in de rijken der natuur, bijvoorbeeld in de gedaantewisseling van rupsen in poppen en vlinders, en zoo in gevleugelde insecten; want wanneer de tijd van hun bruiloft komt, namelijk, wanneer zij zich ontdoen van den aardschen vorm, welke die van een rups is, worden zij voorzien van vleugels en worden het gevleugelde insecten; dan verheffen zij zich in de lucht, als het ware hun hemel, om zoo te zeggen, waar zij met elkaar spelen, huwelijken sluiten, eieren op de bladeren leggen en zich met de sappen uit de bloemen voeden. Zij zijn dan ook op hun schoonst, want zij hebben vleugels van gouden, zilveren, hemelsblauwe en glanzend

witte kleuren, en van andere kleuren, die op bekoorlijke wijze van elkaar verschillen en tegen elkaar afsteken. Zulke dingen brengt de huwelijksstaat bij zulke nietige kleine dieren teweeg.

124. Zij die de begeerte hebben om maagdelijke meisjes te onteeren of voor wie de maagdom en de roof van den maagdom de grootste wellust is, zonder het huwelijk op het oog te hebben, en die, nadat zij de bloem van , den maagdom geroofd hebben, haar daarna in den steek laten — zij, die zulk een leven geleid hebben, ondergaan in het andere leven de allerzwaarste straf; want zulk een leven is tegen hun goddelijke en hemelsche natuur en zij richten den huwelijksstaat te gronde en stellen daarin alleen belang ter wille van de bloem van den maagdom, want, nadat zij die geroofd hebben, geven zij niet langer om haar; en zulk een leven is ook tegen de onschuld, die zij kwetsen en vermoorden, door onschuldige vrouwen .en vrouwen, die anders kuisch waren geworden en met echtelijke liefde vervuld hadden kunnen worden, tot een ontuchtig leven te verleiden, en zodoende, zijn .zij: verwoesters van het huwelijk — (het is bekend, dat het de eerste bloesem der liefde is, die de maagden in de kuische echtelijke liefde inleidt en de harten der echtgenooten verbindt) — en omdat de heiligheid van den Hemel op de echtelijke liefde is gegrondvest, en dus op de onschuld, en dergelijke mannen innerlijke moordenaars zijn, daarom ondergaan zij in het andere leven de allerzwaarste straf. Zij worden in waanvoorstellingen gebracht, waarbij hetgeen gebeurt als het ware tastbare werkelijkheid lijkt en het komt hun voor of zij op een woest paard zitten, dat hen omhoog werpt, zoodat zij van het paard worden afgeworpen als het ware met levensgevaar — zulk een doodsschrik wordt hun aangejaagd; — daarna komt het hun voor, alsof zij onder den buik van een woest paard waren, en kort daarna lijkt het hun toe, alsof zij door het achterste van het paard in zijn buik ingaan en, dan komt het hun voor alsof zij in den buik van een vuile hoer waren, welke hoer in een groote draak veranderd wordt en daar blijven zij in folteringen bevangen. Deze straf komt telkens terug, wanneer zij in deze begeerte zijn en zich in hun arglist tot maagdelijke meisjes wenden. Anderen worden gestraft door kneuzingen en verrekkingen of door ineenwringingen en weer uiteenwringen, door welke tuchtigingen. zij zoozeer in stukken gescheurd worden, dat het hun voorkomt alsof zij als het ware kort en klein gescheurd waren met onmenschelijke pijn en als zij er dan nog niet mede ophouden, worden zij in een afgrijselijk stinkende hel geworpen.

125. Zij die in het leven van het lichaam op wulpsche wijze denken en elk woord van een ander in iets wulpsch verkeeren, zelfs ook heilige dingen,

houden ook in het andere leven niet op, op die manier te denken en te spreken; en omdat daar hunne gedachten medegedeeld worden, komen die dingen te voorschijn in ontuchtige uitbeeldingen, waardoor ergernis verwekt wordt. Hunne straf bestaat hierin, dat zij in de tegenwoordigheid van de geesten, die zij beleedigd hebben, horizontaal worden uitgestrekt en met groote snelheid als een buis van links naar rechts rondgedraaid worden, en dan in de omgekeerde richting in een andere houding en dan weer in een andere en aldus naakt in tegenwoordigheid van allen, of half naakt, al naar gelang van den aard hunner wulpschheid en tevens worden zij met een gevoel van schaamte geslagen; dan worden zij van het hoofd tot de voeten in overdwarsche wielbeweging rondgeslingerd en worden zij er toe gebracht om zich te verzetten, hetgeen tegelijk pijn veroorzaakt en dan weer opnieuw tot verzet gebracht met wederom pijn, want er zijn dan twee krachten in werking, de eene in de rondte en de andere er tegen in en dit gebeurt met pijnlijke uiteenrekking.

N.B.

126. Meer over deze dingen in de eerste uittreksels, onder Echtbreuk, Hoer, Wulpschheid, Huwelijk. Verder in de aanhalingen uit de Arcana Coelestia. *Vooral in de aanhalingen uit het werk over de Openbaring en in de uittreksels uit het werk over Hemel en Hel en ook uit de overige werken.*

Uit de Memorabilia

Een en ander over Huwelijk en Echtbreuk [Memorabilia nr. 6110]

Op welke wijze de vrouw als onschuld wordt geboren, en op welke wijze de man. Hoe de vrouw de neiging tot het goede wordt, en de man het verstand van het ware. Hoe de vrouw de neiging tot het ware wordt, hetgeen geschiedt wanneer zij wil huwen; en hoe de man het verstand van het ware wordt, hetgeen eveneens dan geschiedt, wanneer hij het vrouwelijk geslacht wil liefhebben.

1. Hoe dit daarna groeit bij beiden totdat het huwelijk plaats vindt, en hoe dan het verstand van het ware de neiging tot het ware aan zich ondergeschikt maakt, en zij vereenigd worden.

2. Wat het vrouwelijke en wat het mannelijke inwendig is.

Het vrouwelijke bestaat inwendig daarin, den echtgenoot teeder lief te hebben;

– maar zij willen dat de echtgenoot dit niet weet, aldus heerscht hij, en zij die daartoe niet het vermogen hebben, worden onvermogen.

– De vrouwen van de Engelen zeiden, dat ik dit niet moest openbaren, maar ik zeide dat ik het zal openbaren; dit was omdat zij meenden dat hierin haar zwakheid was gelegen, maar het is het goede van het ware zelf en het ware van het goede.

3. Hoe twee echtgenooten één vorm van liefde worden door de echtelijke liefde.

Uit de vereeniging der gemoederen ontstaat de vorm der lichamen.

– Over de vormen van de menschen overeenkomstig de neigingen en het verstand daarvan of der liefde en der wijsheid daarvan.

Dit is het beeld en de gelijkenis Gods, Genesis. Het vermogen neemt zoozeer toe, totdat het bestendig wordt.

4. Verschillende redenen waarom een man wil dat de vrouw zich verzet.

– Bij sommigen is het de lust om te verkrachten; bij sommigen het gevolg van echtbreuk; bij, sommigen de prikkeling van het vermogen daardoor.

– Het vloeit uit verschillende oorzaken voort, en voornamelijk uit beweegredenen van het gemoed. — Zij worden ten slotte als katten, die elkander toetakelen, tegenover elkander staan, elkander beloeren, klagelijk huilen en ondertusschen toch begeeren. De vrouwen ontsteken in toorn

dat dit onthuld wordt; zij zeggen, als van den inwendigen wil uit, dat zij niet willen.

– De reden hiervan is deze dat het vermogen verdwijnt, wanneer zij anders doen.

5. De overweging alleen in het gemoed, dat echtbreuk geen zonde is, maakt den mensch tot een echtbreker.

– [Dit wordt toegelicht] door hetgeen hierover is gezegd in *De Leer des Levens*. Ieder besluit in het gemoed bewerkt een poging in het lichaam, en deze is .de daad in zichzelf.

Ik vroeg over de katten, waarom zij zulk een natuur bezitten. Men zeide, dat bij de vrouwelijke kat eerst de lust tot vechten wordt opgewekt, en dat dit wordt opgemerkt door de mannelijke kat, en wanneer deze lust ophoudt, vindt de paring plaats.

6. Ik zeide tot echtbrekers, dat er in den Hemel voortdurend vermogen is, en zij zeiden, dat als zij dit in de wereld geweten hadden, zij, om in den Hemel te komen, nooit ontucht bedreven zouden hebben.

Maar ik zeide, dat het in den Hemel alleen geoorloofd is, den echtgenoot lief te hebben, in de hel om naar believen ontucht te plegen; of zij nu liever in de hel dan in den Hemel waren; en ik kon geen antwoord van hen los krijgen.

7. Wanneer de mensch zijn liefde op zijn vrouw concentreert, terwijl hij voor echtbreuk als voor zonde vliedt, neemt de liefde met haar vermogen dagelijks toe, doch wanneer men van deze liefde wegneemt en met hoeren verdoet, wordt de echtelijke liefde als kaf, en sterft.

8. Over een vrouw, die zeide dat het onmogelijk is, zijn vrouw lief te hebben, omdat het gewoon wordt. Doch de Engelen zeiden, dat zij dwaalde, maar dat, wanneer de liefde waarlijk echtelijk is, het gewone de bodem is, waarin de verrukkingen zich van binnen uit vormen, als op een perk de rozen, en dat elke roos een bodem wordt, waarin de inwendige verrukkingen worden gevormd en elkander afwisselen, en dit tot in eeuwigheid.

9. De helsche geesten worden als in woede ontstoken, wanneer zij de sfeer der echtelijke liefde voelen; door vele ondervindingen bevestigd.

10. Echtgenooten te zamen of echtelijke liefde is het eigenlijke beeld en de gelijkenis Gods.

Echtbreuk vernietigt het.

11. De hel verkeert in woede wanneer zij de sfeer der echtelijke liefde gewaarworden; een ondervinding als uit den Hemel.

12. Echtbreuk is als poging in het gansche lichaam, wanneer zij voor geoorloofd wordt gehouden.

13. Jeder mensch is een zekere neiging In een vorm; indien zij naastenliefde is, is hij een engelvorm; de soort van neigingen die hij dan heeft, zijn lammeren en duiven.

14. Het huwelijk is gelijk het huwelijk van wil en verstand, of van neiging en gedachte, in alle dingen en in elk ding, daar het het huwelijk is van het goede en het ware.

De verbinding of het huwelijk hiervan *is te verduidelijken* door het *huwelijk* van het geluid en het woord, *waarin het duidelijk* kan worden gezien.

Zooals het gesproken woord de vorm is van het geluid. is de man te beschrijven als de vorm van de vrouw;

zij zijn één vleesch;

de man zal zijn vrouw aankleven;

de vrouw is de ziel en het leven van den man;

of zij is het hart van den man —

maar geen van beiden weet iets anders dan dat de ander van hem of van haar is, en dat de een van den ander is, wederkeerig en onderling.

15. Bij de vrouw zijn de zenuwen weeker;

de aderen eenigszins wijder;

de slagaderen bij de mannen sterker;

de dijen zijn breeder, want de dijen beteekenen de echtelijke liefde; zie de *Hemelsche Verborgenheden*.

16. Wanneer het eeuwige niet gedacht is of een eeuwige verbinding, is de vrouw niet een echtgenoot maar een bijzit, en door de voorstelling dat het niet eeuwig is, gaat de echtelijke liefde te gronde.

17. De band moet zijn over en weer, of voorwaarts en achterwaarts; zoo niet, dan is er geen echtelijke liefde.

De band over en weer bestaat hierin, dat de neiging van de vrouw in het verstand van den man is, en het verstand van den man bij de vrouw.

En toch wordt het niet het eeuwige.

Wanneer de engelen geesten over deze beide dingen spreken in de wereld der geesten, worden de hellen bewogen, en zij, die met de hellen verbonden zijn, komen als het ware in razernij.

18. In den Hemel is de vrouw geestelijke warmte, en de man geestelijk licht.

19. Een vrouw van hemelsche en geestelijke schoonheid is de schoonheid zelve, of de vorm van het schoone en het goede.

– Het is duidelijk, dat er van den Heer, wat alle geschapen werk in het heelal betreft, niets is uitgegaan, wat schooner is dan een maagd.

20. Hoe het leven van den echtgenoot de vrouw binnendringt door de dijen, en door de liefde.

Hoe het ware dan het goede wordt, of het verstand de wil van de vrouw, en hoe, ten slotte, het verstand van den echtgenoot de vorm wordt van de neiging der vrouw.

Hoe het derhalve verstaan moet worden, dat de vrouw gevormd werd uit de rib van Adam, en dat Adam zeide: Been van mijn been, vleesch van mijn vleesch; voorts dat zij één vleesch zullen worden, en de man zijn vrouw zal aankleven.

21. Over de verlustiging der verkrachting, dat het een lijkachtige hel is; waarom — De verlustiging der ontmaagding, welk soort van ontucht het is. Welk soort van verlustiging de verlustiging der afwisseling is; dezulken worden als mannelijke muizen.

Van welken aard en wat de verlustiging is in het echtbreken met de vrouw van een ander.

Van welken aard de verlustiging is in het hoereeren met een man die een vrouw heeft.

Van welken aard de verlustiging is in het hebben van een bijzit vóór het huwelijk; dat het toegestaan is, hoe en wien.

22. De echtelijke liefde is de onschuld zelve, zooals blijkt bij Adam.

– Het is de kuischheid zelve en de reinheid zelve, vanwege den oorsprong en de overeenstemming; [dit blijkt] uit de speelschheid als van kinderen. Uitgebeeld in rupsen, wanneer zij vlinders worden.

23. Redenen tot echtscheiding: 1. hoereri; 2. verlating; 3. ziekten, enz.

Waarom het niet geoorloofd is een gescheiden of een geheel verlaten vrouw wederom aan te nemen.

24. Aan de kuische echtelijke liefde ontleent de vrouw en de maagd haar schoonheid, de man zijn wijsheid.

25. In de echtelijke liefde is geen wulpschheid, want deze is onkuisch; dit wordt scherp gevoeld door hen, die in de echtelijke liefde zijn, bijgevolg is niets onrein, maar alles is rein.

Het lijkt alsof er wulpschheid in was, maar toch is het niet zoo.

Dit komt, omdat binnen in de echtelijke liefde, tot in de uitersten toe, de Hemel is, en binnen in de liefde tot echtbreuk de hel, en de uitersten van beide schijnen gelijk wat de verlustigingen betreft, maar toch zijn zij het niet; het onderscheid wordt alleen gevoeld door de echtelijke liefde.

26. Door de ouden werd gezegd, dat de naar den schijn overeenkomende verlustigingen door Cerberus worden aangeduid, die aan den voorhof staat en waakt, dat de verlustiging der hemelsche liefde niet in de hel afdaalt.

27. De echtelijke liefde beoogt voortdurend dat twee één zijn of één vleesch. Wanneer de echtelijke liefde dit niet beoogt, is zij liefde tot echtbreuk.

Zij kunnen tot in eeuwigheid steeds meer één worden.

28. De mannelijke zoon is het ware uit het goede in den natuurlijke mensch.

– Dit ware wordt geboren uit het goede van den geestelijken mensch in den natuurlijke mensch, doch krachtens het huwelijk van het goede en ware in den geestelijken mensch; vandaar zijn de dochters en zonen in den natuurlijke mensch goedheden en waarheden; men zie de *Onthulde Openbaring*, nr. 543.

Men zie ook hetgeen gezegd is over de eerstgeboorte.

29. Van welken aard de liefde der binnenste vriendschap onder hen is; het binnenste der vriendschap is bestendig, en maakt de hemelsche verlustiging van den omgang uit.

Het onderscheid tusschen deze liefde en de liefde der verbinding.

Van welken aard het onderscheid is.

Dit onderscheid is den echtbrekers onbekend; zij gelooven dat de echtgenoot terstond, wanneer zij zegt haar man lief te hebben, de verbinding wil.

30. Uit den Hemel werd er melding van gemaakt, dat de Oudsten, die hemelsche menschen waren, de echtelijke liefde de voornaamste van alle liefden noemden, alsmede de eigenlijke verlustiging des levens, en dat de liefde jegens de kinderen daaruit de naaste afleiding is.

31. Van welken aard de liefde jegens de kinderen, die *storge* genoemd wordt, bij de boozen is; zij zien zichzelf in hen, daar de ziel van den vader in hen is. Deze liefde verbindt echtgenooten, maar op welke wijze en met welk onderscheid.

32. Een vrouw wordt na den dood een vrouw, en een man wordt een man, en de onderlinge en wederkeerige liefde blijft.

Waarom deze niet anders kan dan blijven bestaan.

33. Er wordt somtijds door de Engelen onderzoek gedaan vóór de verloving, of het wederkeezige der liefde aanwezig is.

– Anders erkennen zij dit uit zichzelf, en dit komt van den Heer.

Wanneer huwelijken worden gesloten, vinden feestelijkheden plaats, maar met verschillen al naar de gezelschappen.

34. Wat overheersching, hetzij door den man, hetzij door de vrouw, in het huwelijk bewerkt;

wat onderwerping uit overdreven plichtsbesef;
wat overgrootte onnoozelheid bij hem of bij haar; wat de overreding of het geloof, dat hoererij geen zonde is.

35. Over het helsche huwelijk, bij hen die in de liefde tot overheerschen zijn, en godlooचनाars.

Van de zijde van den man is er doodelijke haat.

Maar nochtans is hij heelemaal de slaaf en de lijfeigene van zijn vrouw; zoodat hij niet durft kikken tegen haar wil.

Maar zulks, wanneer zij door verschillende dingen de overhand heeft verkregen.

De reden hiervan is deze, dat het verstand van den man werd onderworpen.

36. Dezen hebben geen innerlijke deugd en eer, dus is zoo iemand geen mensch.

De echtbreker is onrechtvaardig, ongeloovig, onoprecht, een wreede schender van het verbond, leugenachtig, schaamteloos.

Hij heeft geen innerlijke gerechtigheid, innerlijke trouw, geen innerlijke oprechtheid, innerlijke waarheid, innerlijke schaamte, dus geen eer, noch innerlijke deugd. Wat zoo iemand innerlijk is en wat zoo iemand uiterlijk is, van welken aard de mensch dan is.

37. Het ware komt uit het goede voort, waardoor de Kerk bestaat, en het goede komt van den Heer.

En daar de Heer door het goede in het ware invloeit, ontvangen vandaar de Engelen en de menschen bij de Kerken het goede des Heeren in waarheden — vandaar is het huwelijk van het goede en ware in den Engel en in den mensch.

38. Wanneer de mensch tot de slotsom komt, dat echtbreuk geen zonde is, is hij een echtbreker;

daar de slotsom uit den wil en tevens uit het verstand voortkomt, waarin ook de bedoeling ligt.

Vandaar de innerlijke wil, welke de poging is, die in den ganschen mensch heerscht.

Van welken aard de poging is.

39. De verbinding van het goede en ware vindt plaats, omdat de Heer den mensch aanziet in het voorhoofd en de mensch den Heer door de oogen; het voorhoofd is de liefde van den wil of het goede, en de oogen zijn het verstand, derhalve het ware.

Vandaar wordt gezegd, dat de mensch een ontvangend vat is van liefde in wijsheid, of van het goede in het ware.

Alle Engelen keeren het aangezicht naar den Heer. De heerschende liefde keert allen naar zich toe, en zij volgen deze.

40. De geest van den mensch werkt mede in de bijwoning, daar het geestelijke in zijn eersten oorsprong wordt uitgezaaid.

De geest van den mensch vloeit evenwel in het natuurlijke in.

In den geest van den mensch is het binnenste de verbinding van het goede en het ware, of van het aangename, dat het goede nabootst, en van het rechte, dat het ware nabootst.

Wanneer daarom Engelen of geesten elkander bijwonen, geschiedt dit op gelijke wijze; zij ontvangen en verwekken niets anders dan dingen, die tot de liefde en de wijsheid behooren.

Want zonder het natuurlijke vindt geen kindercortbrenging plaats.

41. Alle begeerten van het booze komen uit echtbreuk voort, daar zij haar eigenlijke vorm is.

De echtbreker wordt gesterkt door de meening, dat het geoorloofd is, en dit maakt, dat hij God niet met het hart kan erkennen, en ook met den Heer niet verbonden kan worden, dus ook niet met den Hemel. daar zijn verlustiging geheel en al aan de geestelijke verlustiging tegenovergesteld is.

Ten slotte wordt hij in de hoogste mate zinnelijk, lichamenlijk en stoffelijk, en denkt en spreekt naar de dingen, die voor het oog zichtbaar en voor het oor hoorbaar zijn, en bewaart alleen deze in zijn geheugen.

42. De neiging is het al van het denken, zooals de klank het al van het spreken is; hieruit kan men weten dat de mensch is zooals zijn neiging is.

Door dezen enkelen regel kan men weten, wat het denken in zijn wezen en leven is, en wat kuisch denken en onkuisch denken is, en vanwaar het komt.

43. Wat in den klank is; dat het de begeerten zijn; en wat van den klank uitgaat.

De mensch in de wereld weet nauwelijks wat er in den klank is, maar de Engelen weten het ten volle.

44. De liefde der echtgenooten komt niet uit de bijwoning voort, zooals bij de echtbrekers, maar de bijwoning komt voort uit de liefde der echtgenooten, zoodat de liefde van de echtgenooten niet afhangt van het vuur van dat orgaan, maar omgekeerd.

De liefde der echtgenooten is buiten de bijwoning vol van verrukkingen, en is een zoet te zamen wonen.

Tusschen deze liefde zonder de bijwoning en de bijwoning zelve ligt een overgang, zooals tusschen dat, wat een mensch denkt uit den wil, die bedoeling is, en de daad of het spreken; tusschen deze beide treedt een

overgang in, welke is als de opening van het gemoed tot handelen, als het ware de opening van een deur.

45. Waarom het niet geoorloofd is een huwelijk aan te gaan tusschen zekere bloedverwantschappen; welk gevaar het met zich medebrenghet; uit Leviticus.

46. Voorts wat de huwelijken ontbindt, de oorzaken, ontucht; waarom het niet geoorloofd is een verlaten vrouw te huwen.

Hoe het gesteld is met het huwelijk van verschillenden godsdienst.

47. De Roomschen verkiezen den ongehuwden staat en de maagdelijkheid boven het huwelijk, maar ter wille van de monniken en de nonnen in de kloosters. Dit is tegen de orde.

48. Er is veel te zeggen over den staat der echtelijke liefde vóór den staat waarin zij in de daad is.

De vorige staat en de liefde die daaruit voortkomt moet geheel en al het huwelijk voorafgaan, zonder gedachte over den volgenden staat.

Dan is het huwelijk gelukkig en duurzaam, maar voor zooveel de vorige staat op den lateren is gegrond, schiet het huwelijk tekort.

Ik hoorde sommigen zeggen dat zij hoegenaamd niets weten omtrent den lateren staat en dat zij er ook niet over dachten, wanneer zij een echtgenoot wenschten en haar zagen.

Van dien aard is de staat der maagden en jonge meisjes. Deze staat is kuisch.

49. De bekoringen van den voorafgaanden staat zijn onbegrensd; uit ondervinding.

Zij naderen meer en meer den lateren staat, maar treden die nochtans niet binnen; het lijkt alsof zij dien openen, maar toch is het niet zoo.

Tusschen den vroegeren en den lateren staat treedt iets op, dat de overgang is te noemen, bijna zoo iets als tusschen denken en willen.

De latere staat bevat ten volle den vroegeren staat in zich en al diens bekoringen, en zijn bekoringen zijn eveneens onbegrensd.

De vorige staat is de staat van echtelijke vriendschap, die alle vriendschap te boven gaat.

50. Bij wie de vorige staat gescheiden van den volgenden voorkomt, en bij wie beide; bij wie hij niet voorkomt.

51. Waarin het vermogen overeenkomt bij hen, die in beide staten tegelijk, en bij hen die in den vorigen staat afgescheiden van den lateren zijn, en waarin bij hen die slechts in den lateren staat zijn.

52. Maagden die vervuld zijn met een vroomheid tot een zekere droefgeestigheid toe, worden treurige echtgenooten, en ook kunnen zij niet

zijn onder de gelukzaligen in den Hemel; uit ondervinding. Vandaar zij, die in kloosters leefden.

53. Van welken aard het lichaam van den echtgenoot en van welken aard het lichaam van de echtgenote is, vergeleken bij hun lichamen in den vroegeren staat, of vóór het verlangen naar het huwelijk; vergeleken bij echtbrekers en echtbreeksters; vergeleken bij het lichaam van jongelingen, volwassenen, grijsaards. Van welken aard zij zijn naar het gemoed of naar den geest.

54. De vreugden en bekoringen door de aanraking alleen van handen, lippen, wanneer zij uit de liefde zulke dingen denken, die uit het Woord, uit de voorwerpen en uit de verschillende samenstemmende geneugten toegepast kunnen worden.

Zij hebben fijne aanvoelingen van de afzonderlijke en gemeenschappelijke dingen.

Deze komen voort uit de bekoringen der neiging en der gedachte, en uit de verbinding daarvan, en de aanvoeling is fijner naarmate de verbinding innerlijker is.

De bekoring uit de verbinding van het vrouwelijke en mannelijke is van dien aard, omdat die van het goede en het ware van dien aard is.

Er zijn nog meer bekoringen der verbinding van de uiterlijke zintuigen, zooals van het gezicht, het gehoor, den reuk, vooral van de ademhaling, waarin ontelbare dingen verborgen zijn, die vooral verborgen liggen in den klank zelf van het spreken.

55. Er bestaan verschillende soorten van vrees voor de echtgenote, als bijvoorbeeld: 1. om beschuldigd te worden van onvermogen; 2. uit verachting beschuldigd te worden van dwaasheid of onverstand; 3. wegens onrust; 4. wegens twisten; 5. wegens verschillende oorzaken bij zichzelf; en wegens verschillende oorzaken bij de echtgenote, zooals bijvoorbeeld, dat zij de beurs houdt, zooals in Holland; dat zij het goed heeft in huis, bijvoorbeeld goed eten en drinken, zoo wanneer zij ziek is; en dit lijkt alsof hij de echtgenote lief heeft, doch het is niet de vreeze van de echtgenote maar vrees voor de echtgenote.

De vreeze der echtelijke liefde echter bestaat in de bezorgdheid dat de echtgenote niet door iets kwaads en schandelijks getroffen worde. In één woord, hij vreest haar kwaad te doen omdat hij haar liefheeft; deze vreeze is, de vreeze van de echtgenote en niet vrees voor de echtgenote.

56. Verschillende soorten van verachting van de echtgenote.

Verschillende soorten van vijandschap en van haat tegen de echtgenoot, om verschillende redenen. Verschillende soorten van afkeer van de echtgenoot.

57. Aanhangsel. Te staven dat licht duisternis en duisternis licht is, namelijk indien de mensch oogen had als een nachtuil.

Te staven dat de bevestiging van het valsche met dat licht overeenkomt.

58. De bevestiging dat echtbreuk geoorloofd is, is te vergelijken met de bevestiging dat licht duisternis is en duisternis licht.

59. In den Goddelijken zin is het huwelijk het huwelijk van liefde en wijsheid in God, welke één waren omdat de liefde der wijsheid, en de wijsheid der liefde is.

Vandaar is de huwelijksliefde des Heeren en der Kerk, welke liefde wederkeerig is overeenkomstig de woorden des Heeren.

Hieruit komt het huwelijk van het goede en het ware voort; op welke wijze; het huwelijk is wederkeerig, maar het behoort tot het goede; en dit huwelijk is in het beeld en in de gelijkenis in het huwelijk van twee die verbonden zijn door waarlijk echtelijke liefde.

60. De man wordt geboren om het ware te zijn, en zijn vrouw om het goede te zijn.

Hierin vindt een omkeering plaats; — van welken aard de omkeering is.

Van welken aard de man is bij de geboorte, en van welken aard de vrouw bij de geboorte.

Men zie van welken aard jongens zijn, en zie van welken aard meisjes zijn.

61. Waarlijk echtelijke liefde is in het begin gelijk een mensch die hervormd en daarna wedergeboren wordt; er vindt een omkeering plaats en na de omkeering gaat de liefde van den man uit van de liefde zijner vrouw en zooals de liefde van deze is, is de liefde van gene.

Desgelijks is het gesteld met de verbinding van het goede en het ware in den beginne, in den voortgang en in het einde.

En dit is, dat de man zijn vrouw zal aankleven. Dan neemt de neiging tot het goede de eerste plaats in. In den vorigen staat is ook wulpschheid.

Van welken aard de latere staat is.

62. De reden waarom allen er zich op willen beroemen dat zij vermogen hebben, en dat zij geacht worden, en ook voor sterk gehouden, enz. Bovenal *soldaten*.

63. Hoe het zaad door het lichaam overal heen verspreid wordt, en ontvangen wordt door de ziel, welke in het gansche lichaam is, aldus in de vezels en vaten alom, en dan verrukt, de vrouw bekoort en en met verrukking vervult.

En aldus wordt zij gevormd in den vorm van den man;

dit is “been en vleesch van mijn been en vleesch”; hoe het in hem inzicht voortbrengt, en hoe het bezwangering teweegbrengt.

64. Het is geoorloofd de zwangere echtgenootte lief te hebben. De redenen zijn vele; de redeneeringen daartegen komen van de zwakken; voorts tijdens onvermogen en echtbreuken.

65. De christelijke geesten kunnen de geestelijke sfeer van het vrouwelijke en het mannelijke niet verdragen.

Zij kunnen de geestelijke sfeer der echtelijke liefde niet verdragen, en de hellen komen dan in woede.

Zij kunnen de sfeer van naaktheid tusschen echtgenooten niet verdragen, en vluchten dan ook weg.

Zij kunnen niet eenige sfeer, die van een echtgenoot uitgaat, verdragen.

Zij verafschuwen de sfeer van het gewone, dat wil zeggen, als de verbinding met de echtgenootte gewoon wordt of vrijelijk geoorloofd; het veroorzaakt walging.

66. Echtbreuk met de vrouw van een ander verwoest alle levensbekoring tusschen man en vrouw, en brengt af keer van den ander met zich mede, en zij verwoest ook de zorg voor de kinderen, dat is de zorg van de moeder en van den vader; tevens leidt zij tot scheiding.

Zij richt het echtelijke te gronde.

De echtbreker ziet dit niet, tenzij hij over zijn eigen vrouw nadenkt, wanneer een echtbreker haar zou bezoedelen.

67. Booze geesten kunnen in het geheel niet de voorstelling, en vandaar de geestelijke sfeer van het vrouwelijke verdragen; zij schreeuwen als diegenen die gemarteld worden, en vluchten weg; uit ondervinding.

Maar zij verdragen haar, wanneer zij bedekt is met de sfeer of de voorstelling van echtbreuk.

68. De reinste aanraking maakt dat de innerlijke dingen, die het. zaad zijn, worden opgewekt.

Het gaat tot de binnenste dingen, in het lichaam, en in de vochten, in de spiritus animales, of in de geestelijke dingen zelf; vandaar kindervoortbrenging; er is dan ook gemeenschap van de binnenste dingen met de uiterste; aldus van de eerste dingen door de laatste.

69. De opwekking tot echtbreuk is uiterlijk, door lust, door aanraking van het lichaam, vooral van de geslachtsdeelen.

Het is uiterlijk, zooals wanneer men een vriend met een veer aanraakt en hem kietelt.

Het wordt uiterlijk genoemd, want er is geen gevoel in een veer.

Maar bij hen, die in de echtelijke liefde zijn, worden de bekoringen dier liefde medegedeeld, welke der vrouw zijn, wanneer zij des mans zijn; die der vrouw vlcien in het gevoel van haar man; zoodat de gevoelens en bekoringen zelf onderling en wederkeerig worden medegedeeld; aldus is de wulpsche liefde gansch anders dan de echtelijke liefde.

70. De echtelijke liefde bestaat alleen bij den mensch; waarom —

De aard van de daarmede te vergelijken liefde bij dieren.

71. Over de Engelschen, de Lords, die de schoone vrouwen van anderen door geld naar zich toehalen, en met haar maandenlang te zamen leven en baar later weer wegzenden.

[In het andere leven] doen zij desgelijks, en zij die de vrouwen van anderen naar zich toehalen, worden dadelijk kenbaar gemaakt en zwaar gestraft.

72. Zij worden gestraft met de straf der verscheuring, welke tot de allerzwaarste behoort; na de straffen zeggen zij, dat zij niet weten of hun leden samenhangen; en zij liggen langen tijd in bed.

En wanneer zij het niet nalaten, worden zij in de hel geworpen.

Zij die het in de wereld nalieten, omdat het een zonde is, laten het in het andere leven na, en zij die het om andere redenen nalieten, laten het niet na.

73. Op den 29sten April 1765 zag ik uit de gezelschappen Engelsche Lords afgescheiden worden, die in de wereld schoone vrouwen van anderen hadden verleid, en met haar hadden geleefd, totdat zij niet meer voldeden; zij waren er in menigte; zij werden uit de gezelschappen gescheiden en naar de lagere streken vedergelaten om onderzocht te worden, of zij later ooit boete hadden gedaan, en geloofd dat dit tegen de Goddelijke wetten was.

74. Aangaande de besnijdenis; zij beeldt uit dat de zinnelijke, lichamelijke liefde, die eigenliefde is, verwijderd moet worden.

Waarom het met steenen messen werd gedaan; daar waarheden deze verwijderen; waarom zij werd afgeschapt. Waarom de zonen Israëls, toen zij het land Kanaän, waarmede de geestelijke Kerk wordt aangeduid, binnentogen, andermaal besneden werden.

75. De meesten zeggen, dat wanneer de heerlijkheid van het huwelijk gewoon wordt, zij hare bekoring verliest en als het ware verdwijnt.

Anders is het gesteld met hen die in de echtelijke liefde zijn; bij hen wordt het gewone de bodem van innerlijke verrukkingen, te vergelijken bij een bloemperk, want het is het uiterlijke.

Bij hen die in de wulpsche liefde zijn, gaan de innerlijke dingen, die wulpsch zijn, heen met het vermogen, en vandaar ontstaat er koude, tengevolge waarvan de bodem van het gewone als het ware sterft.

76. Bij hen, die een wulpsch huwelijk hebben, voorts bij de echtbrekers, bij wie de liefde van de vrouw niet aan den man wordt medegedeeld, bewerkt dan de eigen neiging van den man dit.

De man heeft een eigen neiging, die niet één uitmaakt met de neiging van de vrouw; vandaar treden beide terug.

77. Het is deze neiging die dit teweegbrengt, maar zij is snel verbruikt en verbrand; anders is het gesteld, wanneer de neiging van de vrouw invloeit in het verstand van den man, zooals bij de Engelen des Hemels geschiedt vanwaar hun het inzicht komt in hun leven.

78. Aangaande hoererij bij Paulus, 1 Cor. 6 : 15 tot 19; hoofdst. 7 : 4; men leze EL 5 : 28 tot 33, alwaar het huwelijk wordt vergeleken bij Christus en de Kerk, 1 Thess. 4 : 3, 4.

79. Het huwelijk is de kweekplaats der menschen, en aldus de kweekplaats des Hemels.

80. Het huwelijk van het booze en valsche ontstaat uit het huwelijk van het goede en ware door den invloed van het goede en ware en van den Hemel, en dan door verdraaiing, waarover ondervindingen zijn te vermelden.

Maar van welken aard het is, namelijk dat het bij echtbrekers is.

De booze voelt het booze als goed, en het valsche als waar.

Daarom zijn zij ook onder slangen, basiliken, muizen, uilen, nachtuilen, tijgers.

81. Alle dingen zijn tot het huwelijk terug te brengen.

Daarom is het mogelijk dat het niet-goede en het ware te zamen zijn, maar niet het ware van het goede en het valsche van het booze; het valsche dat niet van het booze is, kan door voorstellingen omgebogen worden tot iets goeds.

82. Wanneer schoonheid alleen, en niet het goede, verbindt, is het echtbreuk, en dit is niet menschelijk dan voor zoover men meent, dat de schoonheid uit het goede is, hetwelk het eigenlijke wezen der schoonheid is.

Het goede verschijnt ook in het gelaat, hetgeen al uit de natuurlijke wetenschap bekend is.

Van welken aard ontzetting is in de echte echtelijke liefde en in de niet-echte.

Van welken aard vrees is in die beide.

Het Huwelijk tusschen de Keizerin van Rusland en De La Gardie [Memorabilia 6027, verkort]

Zij waren te zamen, maakten kennis en hielden van elkaar.

Daarna werd zij ingelicht over zijn verwanten en reisde naar het gezelschap, waar deze waren, n.l. naar dat van R. Ekeblad, waartoe gemakkelijk toegang was en waar zij geëerd werd; later naar dat van graaf Fersen, maar daar was geen toegang en er werd gezegd, dat deze geesten, hoewel zij God, het Woord van God en de theologie niet ontkenden, toch niet er over nadachten.

Hiervoor was de la Gardie van zijn vrouw, met wie hij soms had omgegaan, maar zelden in den laatsten tijd, gescheiden; hij deed echter een beroep op den Raad om te zien, of hij echtscheiding kon krijgen; en zij stelden een onderzoek in en vonden, dat er, wat betreft hunne neigingen, geen gelijkheid was en zoo werden zij gescheiden.

Later kwam de keizerin in gesprek met den bisschop in Lubeck, met wien zij verloofd was geweest; zij was echter niet goed over hem te spreken, vooral omdat er met hem een knappe vrouw verscheen, die zijne geliefde was; hij hield veel van haar en had haar in de wereld niet verlaten. Later werd getoond, waar nu zijn huis was, beneden in de hel, waar het er ellendig uitzag, terwijl hij, zooals het daar gebruikelijk is, lagen arbeid te doen had. Hierdoor verdween hare genegenheid voor hem.

Later sprak zij met iemand van Holstein en Mecklenburg, die haar het hof gemaakt had, om nader kennis met hem te maken; maar zij vond ongelijkheid en wilde niets met hem te doen hebben, zooals ook het geval in de wereld was. Daarna reisde zij rond, ver van haar plaats en toen wist zij niet, zooals meermalen gebeurt, waar zij was, noch wie zij zelf was. Op weg ontmoette zij graaf de la Gardie en vergezelde hem. Zij herkenden elkaar eerst niet; toen vonden zij weer behagen in elkaar. Hij vergezelde haar tot een weg, die huiswaarts leidde, toen zij bij toeval werden gescheiden. — Een tweeden keer maakte zij een rondreis, maar ik zag toen niet wat er gebeurde. — Een derden keer had zij denzelfden weg genomen als den eersten keer en toen ontmoette zij ook, door de Goddelijke Voorzienigheid, de la Gardie. Toen zagen zij, zooals dat gewoonlijk gebeurt, dat zij voor elkaar bestemd waren; zij beminden elkaar en werden daarna naar huis gebracht, ieder naar zijn eigen gezelschap.

De keizerin was aan het hoofd geplaatst van het beste gezelschap der Russen, die haar gaarne mochten lijden. De vorige keizer, Peter, nam toen van dat gezelschap afscheid. Waar hij heen ging, weet ik niet; hij had twee vermomde

Jezuïeten bij zich, die zooveel invloed op hem hadden, dat hij hen niet kon verlaten en die hem in het geheim trachtten over te halen tot het Katholicisme. — De la Gardie kwam ook aan het hoofd van een voornaam gezelschap.

Den laatsten keer werd zij door de la Gardie naar huis begeleid. De la Gardie kwam in haar paleis en zij werden het eens omtrent het huwelijk, daar zij lang genoeg te zamen geweest waren.

Toen zij daartoe besloten waren, werd een engel in schoone, witte kleeren van daar naar den Hemel gezonden, om een priester te halen om hen te trouwen. Dit gebeurde aldus: hij vroeg hun eenvoudig of zij toestemden en toen hij dat gehoord had, wenschte hij hun de genade en den zegen van God. Niets meer. Dit gebeurde op 5 Maart 1762. ³⁾ Toen reisde hij naar haar gezelschap in een rijtuig met acht paarden: prachtig !

Daarna ontvingen zij de gelukwenschen. Eerst van kleine kinderen, die uit den Hemel gebracht werden om tot hen te spreken; dit ontroerde haar zoo zeer, dat zij in een andere kamer ging en van hemelsche vreugde over hunne woorden weende. — Toen zij terugkeerde, kwamen acht andere kinderen en wenschten haar op zeer liefvallige wijze geluk. Bij hun vertrek kuste zij hen allen. Daarna kwamen volwassenen, die als kinderen gestorven en in den Hemel opgevoed waren. Ten slotte kwamen er van het Russische volk, die ook in den Hemel waren grootgebracht en wenschten geluk.

Eindelijk werden er korte gelukwenschen gehoord van de gezelschappen in den Hemel, de eene na de andere; hoewel kort, waren zij toch bevallig, overeenkomstig de orde der gewesten en zij volgden op elkaar getale van één tot twee of driehonderd, de eene na de andere, en nog waren er velen, die wilden gelukwenschen, maar, omdat het zoolang duurde, brachten velen tegelijk hunne geluk wenschen, en zoo voorts. Er was ook begeleidende muziek in overeenstemming met de neigingen der kinderen, die er geweest waren.

Daarna was er een prachtig feest, waarbij dertig personen waren.

Den volgenden morgen, nadat zij tezamen hadden geslapen, gingen zij in een rijtuig, — hij was, zooals ik zag, veranderd en droeg het roode ridderlint, — en reden toen naar zijn huis. Toen zij daar kwamen was het huis veranderd in een prachtig paleis met vele kamers, waarover hij zeer verwonderd was. Zij gingen alle kamers door, het was overal prachtig. Daarna gingen zij naar de hoogere verdieping en vonden bedienden die tot het gezelschap behoorden en

3 Keizerin Elizabeth van Rusland was gestorven op 5 Januari 1762, en graaf de la Gardie twintig jaren vroeger, in 1741. [Aanteekening van den vertaler].

die zij, zooals dat gaat, dadelijk herkende. Er waren vele kamers, waarin nog niemand was, een teeken, dat het gezelschap nog zou aangroeien.

Toen gingen zij naar haar huis, waar ze eerst waren geweest.

Hunne liefde werd zoo sterk, dat zij één met hem wilde zijn, ook naar het lichaam en dit gebeurde ook en zij vonden het aangenaam, dat dit zoo geschieden kan, wanneer zij het wenschen. — Toen scheen het hun toe, alsof zij als het ware verheven werden uit de menigte. — Zoo kunnen zij dus naar het lichaam één zijn, of twee, doch. met één leven.

De la Gardie was van zulk een geestesgesteldheid, dat hij gewoon was om verstandig over nuttige dingen te spreken, zoowel doordacht als levendig en over vele dingen geestelijk, dus sprak hij uit de rede en niet alleen uit het geheugen.

Later reden zij in een rijtuig rond in hun gezelschap. om zich voor te stellen, zooals in de wereld gebruikelijk is.

Toen zij later gezien werd, was zij buitengewoon schoon.

Daarna kwam koningin Ulrica met haar gemaal om hen te bezoeken; hij sprak eerst met de Russische keizerin en hem werd alle eer bewezen. Toen sprak koningin Ulrica eerst met de la Gardie en daarna met de Russische keizerin, en eerst sprak zij eenvoudig en daarna meer en meer innerlijk, waarop volgens de orde werd geantwoord.

Op 25 Maart waren zij in een staat van onschuld te zamen en zij gingen rond en werden door velen als kleine kinderen gezien.

Op welke wijze Meisjes in het Andere Leven en in den Hemel worden opgevoed [Memorabilia 5660-5667]

Drie, vier of vijf houden gezamenlijk verblijf, en ieder van haar heeft haar eigen kamertje en haar eigen bed daarin; daarnaast is een heel klein kamertje voor hare kleeren en voor haar benoodigdheden; ook wordt haar een bergkast gegeven met doozen of laden, om daarin de dingen op te bergen, waaraan zij waarde hechten; hierin scheppen zij veel behagen en zij bergen die dingen daarin op.

Zij worden steeds aan haar werk gehouden, hetwelk in borduren bestaat, namelijk op wit linnen; zij borduren bloemen en dergelijke dingen; en hetgeen zij bewerken is voor haar zelf of zij geven het aan anderen ten geschenke; zij verkoopen het niet.

Zij ontvangen, zonder dat zij het weten, haar kleeren, waarmede zij zich dagelijks kleeden, om niet, en zij ontvangen een mooier kleed voor de feestdagen.

En ook hebben zij een tuintje en zoolang zij maagden zijn, zijn daarin slechts bloemen, doch geen vruchten, voordat zij echtgenooten worden.

Wanneer zij vlekken op haar kleeren zien, is het een teeken dat zij booze gedachten hebben gekoesterd, en dat zij iets hebben gedaan wat zij niet mochten doen. De vlekken kunnen niet afgewasschen worden, zooals van de kleeren in de wereld. Wanneer zij uitgevonden hebben wat zij gedacht en gedaan hebben, (want zij denken daar dan steeds aan), dan zien zij haar eigen verkeerdheden en boosheden; als zij zich daarin gebeterd hebben, verdwijnen de vlekken uit de kleeren vanzelf. Evenzoo weten zij, wanneer zij zien, dat in haar kamertje een van haar kleeren ontbreekt, terstond dat zij verkeerd gehandeld hebben. Dit is voor haar een waarschuwing, en indien zij het niet zelf weten, komt eene gehuwde vrouw, die het haar zegt. Indien zij zien dat er een nieuw kleed in haar kamertje hangt, dan zijn zij innig verheugd, omdat zij weten, dat zij goed gehandeld hebben.

Wanneer zij zien dat de bloemen in haar tuintjes verwelken of veranderen in minder mooie, dient haar dit eveneens tot waarschuwing. Indien zij in betere en mooiere veranderen, is er blijdschap, omdat het een teeken is, dat zij goede gedachten hebben gekoesterd.

Ook worden haar zilveren en gouden munten gegeven, welke zij goed opbergen, omdat zij voor haar teekenen zijn van ijver of deugd.

Zij hebben het geschreven Woord en Psalmboeken en zij gaan daarmee naar de preeken; ook lezen zij daarin, en indien zij niet lezen, wordt haar ook hetzij een of ander kleed afgenomen of het tuintje verdwijnt.

Predikanten bezoeken haar af en toe en ondervragen haar.

De opvoeding der Kinderen [Memorabilia 5668]

1. Zij zijn bij voedsters, welke zij hun moeders noemen. 2. Zij lezen het gebed des Heeren en leeren gebeden van de voedsters door den invloed uit den Hemel. 3. Er zijn predikanten te hunnen behoefte. 4. Er vloeit hun inzicht toe en ook wijsheid, die het inzicht der geleerden in de wereld te boven gaat, ofschoon zij enkel een kinderlijk denkbeeld daarvan hebben. 5. Zij hebben uitbeeldende dingen uit den Hemel. 6. Zij gaan getooid overeenkomstig hun ijver, vooral met bloemen en kransen. 7. Zij worden in paradijzen geleid. 8. Zij worden verzocht. 9. Zij groeien naar gelang van hun vermogen om [den invloed van het leven] te ontvangen. 10. Zij zijn verschillend van inborst. 11. Er worden hun voedsters gegeven, die in de wereld kinderen hebben liefgehad; en ook aan moeders worden eveneens kinderen toegevoegd, en haar wordt het gevoel gegeven alsof het haar eigen kinderen waren, maar dit wordt aan niemand anders gegeven dan aan haar, die het goede in zich hebben en den invloed uit den Hemel kunnen ontvangen. 12. Degenen die als kinderen opgevoed worden, weten niet anders dan dat zij in het andere leven geboren zijn. 13. Zij weten niet wat tijd is, wat ruimte en dergelijke aardsche dingen zijn. 14. Zij spreken binnen een maand de hemelsche taal.

